

[illegible]

ספר עמוד עריות יראים

כך תקנו תולדות לשבילת הנדה לפסול טבילתה מדרבנן שכל מקוה חסר שאין בו מ' סאה ונפלו לתוכו ג' לוגין (קסב) אע"פ שהכשרו בסוף במים הראוים פסול מדרבנן כדתנן בפ"א בעדיות [מ"ג] ומייתנין לה בשבת פ"א [ע"ז א'] עד שבאו שני גרדיים משער האשפות והעידו מפי שמעיה ואבטליון שלשת לוגין מים שאובין פוסלים את המקוה וקיימו ההכמים את דבריהם. פ' מקוה חסר מארבעים סאה אבל שלם אינו (קסג) פוסל דתנן במקואות פ"ג (קסד) ספק מים שטהרו חכמים ספק נפלו ספק לא נפלו, ספק יש בו ארבעים סאה ספק אין בו ארבעים סאה, ב' מקואות אחד יש בו מ' סאה ואחד אין בו מ' סאה נפל לאחד מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפל ספקו טהור מפני שיש לו במה יתלה. ותנן נמי בפ"ה (קסה) ג' מקואות בזה עשרים סאה ובזה עשרים סאה מים שאובין והשאובין מן הצד ויורדו ג' ומכלו מהן (קסו) ונתערבו המקואות, המקואות טהורין והטובלין טהורין, ואותו פסול דג' לוגין מדרבנן כדתנן ואינו יודע לאיזה מהן נפל ספקו טהור ואי היה פסול מדאורייתא לא הוה מכשריה בהאי ספק כדאמרין ביבמות בשלחי הערל [פ"ג א'] וסבר ר' יוחנן תרומה בזמן הזה דאורייתא והתניא שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהן ב' סאין אחד של חולין ואחד של תרומה ונפלו אלו לתוך אלו מותרין שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו ותרומה לתוך תרומה נפלה ואי מדאורייתא לא אמרין שאני אומר. והיינו דאמרין בב"ב בהמוכר את הבית [ס"ז ב'] (קסז) שאיבה מדרבנן פסול דג' לוגין שאובין מדרבנן, ומעיין (קסה) אע"ג דמדאורייתא מטהר ברביעית בדבר שכל גופו עולה בו, הצריכו חכמים מ' סאה מדבריהם ובטלו להווא רביעית כדאמרין בפרק ג' מינין [מ"ז א' א'] אמר ר' אליעזר (קסח) עשר רביעיות הן ב' ומקשינן והא איבא רביעית דמקוה פ' רביעית דאתי במקוה שיש בו מ"ם סאה דכיון דמהכשרא דמקוה קאתו כשר מדאורייתא כדאמרין

תועפות ראם

דאפילו כזי הא א"ש דזיקה וע"כ לדינא אשמעין דאי לפרשי מתני' דכל הנשים כו' דלא יומא דמיירי דוקא בנשה שיש לה וסת הו"ל לר"י א"ש להעמיד דבריו שם ולומר לא תימא דמתני' מיירי בנשה שיש לה וסת אלא אפילו בנשה שאין לה וסת ועוד דבאמת מנ"ל הא ר"י א"ש דמתני' מיירי אפילו בנשה שיש לה וסת אלא ע"כ דס"ל הכי לדינא ומש"ה יפה הקשו בגמרא והא א"ש חדא זיימא משא"כ בזה דס"ל דר"י א"ש ה' כרחב"א בעסקה בטהרות לפי' הא' שפרש"י יש לומר דל"ש דר"י א"ש לעיל לאו דייקא קאמר דאפשר דלית הלכתא כמתני' דהתם ואפילו בעסקה בטהרות ג"כ ל"ב דזיקה והוא צרור לדעתי. ודע דעל מש"כ כאן שמהומה לביתה אינו כ' המעתיק משושב וחסר פה כז"ל המלת אלו עכ"ל ותיבת אינו אף שז"כ בגמרא פ"ט וז"ל אינה. (קסב) לוגין שאובין אע"פ שהשכרן בסוף כו' כז"ל וכו' בגמרא. (קסג) אינו פוסל. לשון התוס' ב"ב פ"ג ס"ו ב' ע"ש ר"ת אצל במקוה שלם כל מים שאובים שנשלוטו אין פוסלין אותו וכו' הרא"ש בהלכות מקואות ס' א' וז"ל שם סברא הוא דהא בהסקה נעשו זרועין לטהר מטומאתם וה"ל להטביל בהן. (קסד) פ"ג. ז"ל פ"ג מ"ג ספק מים שאובים שטהרו כו'. (קסה) בפ"ה. ז"ל בפ"ו משנה ג'. (קסו) מהן. ז"ל בהן. או דתיבת מהן ז"ל אחר ונתערבו ובגמרא איתא בהן ועיי"ש בגי' במשנה ובה שנים כ' סאה מים שאובים. (קסז) דעת רבינו בזה כמש"כ התוס' ב"ב פ"ג ס"ו א' ע"ש רש"י ור"ת דלולו שאוב פסול מן התורה דלא כהרמב"ם פ"ד מהל' מקואות. ה"ב והר"י ב"ב ב"ב. ועיין במדברי ה' מקואות שז"ל פ"ה וכו' הרא"ש ב"ב דפסול ג' לוגין מדרבנן ואח"כ כ' ור"ת כ' ב' הישר וכו' ריב"ז בפ' הנוזל דג' לוגין הלמ"מ ולא קשה דר"ת אדר"ת כמש"כ הרא"ש בריש ה' מקואות שפרש"י ר"ת ב' הישר הא דלמר ג' לוגין מים שאובין פוסלין את המקוה הלמ"מ היינו כשאין שם מים אצל בסוף אינם פוסלים אלא מדרבנן ור"ת כו' ע"ש וכן הסמ"ג עיין רמ"ח שז"ל בשם ר"ת דשאיבה דרבנן דוקא מקא' שאיבה ר"ל ג"כ בהשגחה ג' לוגין מים שאובין כדמסיים שם הסמ"ג ומפני שכלו שאוב מן התורה גזרו שיהא המקוה פסול בהשגחה ג' לוגין מים שאובין. ומהר"ש שם בביאוריו לסמ"ג הניח ב"ז דקשה מר"ת אר"ת ובמחכ"ל לק"מ. והנה כל הפוסקים ומפרשים ראשונים כ' דמה שאור"ת דבתחילה הלמ"מ דג' לוגין פוסלין את המקוה פי' בתחילה כשאין שם מים כלל וכן פי' אהא דר"ת פ"ג דמקואות מ"ד אולם בשו"ת מנעל ט"ז גיטין שאלה ה' אות ז' פי' ביטול ר"ת דג' לוגין בתחילה הלמ"מ דהיינו קודם ששלים רובו בהכשר מקרי בתחילה וז"ל שם מים כשרים קרי ל' ע"פ המים וזה ביאר ד' הרא"ש המוצא בתו"ס פ"ג דמקואות מ"ה ודלא כמש"כ ב' גלות עליות הגמרא מחדש לתמוה על הרא"ש שם וכן הוא בהג"א פ"ד דב"ב ס"ט וז"ל וקודם שיהא רוב מים כשרים שלם לוגין פוסלין את המקוה הלמ"מ [כ"ז ע"ס] אצל לאחר שיש בו רוב מים כשרים לא פסלי אלא מדרבנן עכ"ל והיינו כפיר"ת ובהג"ל ולפי"ה הא דתנן במקואות פ"ג מ"ו בדברי ר"א או א"ס יש בו כמעט מים שפי' שם המפרשים דר"א לטעמי' שם משנה ד' שמהמיר בתחילה צריך לפרש כמש"כ הר"ן בפ"ג דשבוטות וכמעט דלמר ר"א לאו דוקא אלא רוב המקוה כו' וכיון שאין בו מ"ם קרי ל' מעט מפני שאין בו שיעור מקוה. ודברי הר"ן שם ג"כ ע"כ וכדאסיקנא בפ"ק דנדה דלית הלכתא כר"א אלא בהצבע בין ב' סהרות בין בשאר סהרות עכ"ל דהיך אסיקנא כן בפ"ה דנדה והא ר"י א"ש הלכה כר"א ג' ב' סהרות אצל סהרות א"כא כ"כ מוצא כריתות הגמרא שם ח' א' מהאי דלחל אלא דרשב"פ אמר שם דבכולי' תלמודא הלכה כר"א ג' ב' וכו' לא ומנ"ל להר"ן דהלכה כרשב"פ ולא כר"י א"ש ומה לו להר"ן להכניס ראשו בזה דבשאר סהרות והלא הך דר"א דמקואות הוא ב' סהרות וא"ש אפילו לר"י א"ש. (קסה) ומעיין כו' בגמרא איתא תיבת ומעיין וכו' שם דרבנן. ואע"ג דמדאורייתא כו'. (קסח) אלעזר. כז"ל. (קע) פי' כו' עיין בתוס' דז"ר שם שפרשו והאיבא רביעית דמקוה דחוי להטביל בו מחשין וזימוריות כדאמרין בפסחים י"ז ב' וכן פרש"י שם בלשון ה' ולפי' דבריהם מן התורה יושבר רביעית לכלים אף דלא אתי ממקוה שיש בו מ"ם אצל בדברי רבינו נראה דרביעית אחד לא היה כשר משולש מן התורה לטבילת מחשין וזימוריות כ"ל רביעית דלתי ממקוה שיש בו מ"ם דכיון דמהכשרא דמקוה קאזו כשר מדאורייתא והא דר"א בפסחים י"ז ב' רביעית דחוי להטביל ביה מחשין וזימוריות מיירי נמי בכה"ג דמהכשרא דמקוה קאזו ואלאמר בנשים כ"כ א' אולם ב' גלות עליות פ"ו דמקואות מ"ה ספקא ב' אות ה' הוכיח מפרשים שם

ספר עמוד עריות ראים כז

בזבחים פ"ב [ל"ז א'] אמר רב פפי (קעא) אם קדח רביעית במקוה שיש בו מ"ם טאה מטבילין בו מחטין וצינוריות דמהבשרא דמקוה אתי ואפילו אין בקדיחתו כשפופרת הנוד. ומשינין בנויר בר מההיא דבטלוה רבנן והצריכו עירוב כשפופרת הנוד, פי' הנקב כשפופרת הנוד, אבל למוצא המים אינו צריך (קעב) אלא טופח להטפיה כדתנן [סנהדרין ס"ח] ומשקה טופח לא הוי חיבור הא טופח להטפיה הוי חיבור. ויש לנו לומר כאשר בטלו רביעית דמקוה כך בטלו רביעית דמקוה דאי (קעג) לאו הכי הוה מקשי והא איבא רביעית דמקוה אלא מאי (קעד) כולה רביעיתא בטלו (קעה) האמורין לא הוה ידע דבטלוה. אי נמי (קעו) ו"ל להכי לא מקשינן דכ"ר שהוא דמקוה מפי' (קעז) בפחות מרביעית. ואין לומר דעדיין בימי רב פפי לא בטלוה, דהא ר' אליעזר (קעה) קדים לרב פפי טובא, ואמרו חכמים [נה ס"ז ב'] אשה לא תטבול בכל מקום (קעט) דבעיתא, דאמר שמואל בר רב (קפ) אשה לא תעמוד על גבי כלי חרש ותטבול, והוא הדין אסילתא ומפרשי טעמא משום דבעיתא. ומחא טעמא אמר שמואל בר רב יצחק [ס] אשה לא תטבול בנמל,

תועפות ראה

דאי אפשר לפרש כן דברי ר"פ שם וע"כ לומר שד' ר"פ בפסחים נאמרו דגם רביעית נאמרה ומוכח מזה דאינו מקבל טומאה וכפרש"י שם ולכן ד' רבינו כאן פפי ל"ז ע' מי דחקו לפרש כן ולא בפסחים כהך דפסחים שם. (קעא) פפי. לפיכך פפי. והנה רבינו כאן מפרש הך אס קדח כו' ולא כהראב"ד דבעה"ל שער המים רפ"ו שהראב"ד שם מפרש הא דלר"ל וזכחים שם לרביעית אינו משלים היינו להטביל מחטין וצינורות דהכי מיירי בסוף שמעתיא וכמ"ל התוס' שם ד"ה לרביעית אלא שהתוס' דחו פירושו דבימי ר"ל כבר בטלו רביעית דמקוה והראב"ד מתיר זה במש"ס לא בטלו אותו אלא כשהוא בפ"ע אבל היכא דהוי מקוה שלם וקדח ממנו רביעית לעוקש שגלדו על שפת המקוה אם יש כפרה רוח כספה"ל על גובה קליפת השום מטבילין בו כלים קטנים ובהכי מיירי ר"ל ואין להקשות לפי' והאיכא רביעית דמקוה כה"ל כקושיית הגמרא מיר ל"ה א' ז"ל דכיון שהוא בפ"ע אין מטבילין בו אלא כשהוא מעורב למקוה בשפה"ל לא שייך למחשבו וכן גלות עליות שם כ' לתרין כן וסיים וזה דוחק על לא דבר והוא תי' פסוק. והא דלר"פ אס קדח כו' רביעית כו' מפרש הראב"ד דקאי אהא דלר"ל לרביעית אינו משלים וקמ"ל ר"פ אס לאחר שנתבטלו במקוה שלימה קדח כו' מטבילין כו' אף דאס לא היה בתחילה אלא רביעית לא היו מתבטלין בה וז"ל הראב"ד ודוקא בשקדחו לאותו רביעית ואח"כ ערבו בשלזבים דפסול אבל אס עד שלא קדחו נתן שלזבים במקוה ענין נתן סאה ועל סאה ואח"כ קדחו ומשך ממנו רביעית לעוקש שגלדו אע"פ שהשלזבים מעורבין בו כבר להטביל בו מחטין וצינורות מ"ם מהבשרא דמקוה קארו וה"ל בזבחים פ"ב ע"ב והגרש"ם בזבחים שם מפרש מדגש"י כן להא דלר"פ ובאמת הוא כפי' הראב"ד דבעה"ל וכן עני' אלמונים הל' נט"י סי' קנ"ט ס"ק כ"ג לא העיר כלל מדברי הראב"ד ומה"ס שם להקשות דלר"פ אינו ענין כלל להטביל. שו"ר להאריך בעל שפת היס בספרו ח"ב סי' כ"ז אות כ"ו שהעיר על העני' אלמונים מדברי הראב"ד אף מה שפי' שם דברי התוס' דזבחים שם ד"ה לרביעית שם ומהו נראה כפי' הקונטרס דבימי ר"ל כבר בטלו רביעית דמקוה כו' והקשה ע"ד התוס' מהר"ם שו"ף ח"א ו"ל ואף דר"פ בתרא יותר הוי יס ליישב עכ"ל ומה"ל ל' להשפת היס שם דדעת התוס' כהראב"ד עיי"ש במחכ"ת אשתמיסיה דברי התוס' שם ד"ה קדח שם וכה"ל לקמן אס קדח כו' רביעית כו' הרי מובאר דהתוס' מפרשים אס קדח כו' רביעית דלר"פ לא כפי' הראב"ד אלא כפרש"י שם ומהו מביאים ראיה לפרש בקדח בתוכו דלא כפרש"י כמ"ל הכ"מ בפ"ה מהל' ביאת מקדש ה"ל וכבר האריך בזה בס' היקר גלות עליות פ"ו דמקואות מ"א פסקא ב' עיי"ש ותבין כוונת מהרמ"ם שכתב דים ליישב. ועיין בס' בזה"ס ל' ויקרא פט"ו פסוק ט"ז דע"כ ב' שחמה לפי' הראב"ד בזה דר"פ דלפילו העוקש כולה שאלוין פסוק דעכ"פ ע"י חיבור דכספה"ל מתעשרת העוקש לגמרי וכן גלות עליות מיישב זה עיי"ש אות ג'. ועכ"פ דברי רבינו הם דלא כפי' הראב"ד וגם דלא כפרש"י והתוס' בזבחים שם וכן גלות עליות שם לא העיר משיבת רבינו הרא"ם וראיתי להאן קדשים בזבחים שם ד"ה בא"ד דבימי ר"ל כבר בטלו רביעית דמקוה כו' שתי' ג"כ דדברי ר"פ אף לפי האמת ח"א כיון דטעמא דבעלו רבנן משום גזירה שמה יטבול מחטין וצינורות בכלי שאין צפיה כספה"ל כמ"ס רש"י התם במס' מיר והכא כיון דקדח דזופן המקוה ומהבשרא דמקוה אחי ל"ג רבנן וכו"כ חוס' בהדיא בתולין ק"ו א' ד"ה דפסקי' ע"ש עכ"ל ולא זכיתי להבין דבריו הקדושים מה ענין דבעלו רבנן לגזירה שמה יטבול בכלי שאין צפיה כספה"ל וטעמא דבעלוה לרביעית כ' המאירי דמיר שם גזירה שמה יטבול כלים גדולים בפחות מנ" סאה ע"כ ומה שהביא מפרש"י דמיר הוא תמוה דרש"י לא כ' שם אלא להראות המקום שאמרו שם דלא כפי' במקוה דרביעית דבעלוה ח"א רש"י כדלמרינן בחגיגה כו' אלמא לכל מיני בעיני מקוה של מ' סאה וכוונתו למש"ס כ"ז א' דהא ארעא תלחולי מהלחולא ובעיני מ' סאה במקום א' והחס מיירי בדבר שכל גופו עולה בפחות דל"ג מ' סאה ראייה צריך וכמ"ל התוס' בפסחים י"ז ב' סד"ה אלא וכו' לא מידי. (קעב) א"ס כו' כשיטת ר"ת שהביאו התוס' בחגיגה כ"א ב' ד"ה בעזיה דבמים כפי' טעמא ע"מ להספיק אבל בנקב בעיני ב' אצבעות ולענין הלכה עיין רמ"א ו"ד סי' ר"א ס"ב. (קעג) דאי לא הכי כו' עד דמשיין חסר בנדפס וט"ם הוא שדילגו ממשין הא' להב' והסרו שגגותיהם והמדרבי בפ"ב דשגגות הביא מס' יראים כפי' הכוזב כאן. (קעד) מאי. ז"ל ודאי. (קעה) בטלו בימי חכמים האמורין ור"פ בזבחים לא כו' כן הוא בנדפס וכו"ל המעתיק. (קעו) אי נמי כו' עד ואין לומר חסר בנדפס. (קעז) מפי'. ס"ס ו"ל פי' וכו' במדרכי עיין מה שכתבתי לעיל לרת ל"ג בביאור דברי הרא"ם. (קעח) אליעזר. ז"ל אליעזר. ובנדפס דהא ר"פ קדים לר"א והוא ס"ס ו"ל כמ"כ כאן דהא ר"א קדים או"פ. (קעט) כל מקום. בנדפס הגירסא בטלו והגאון רא"ד שג"ס א"כ בגליון הכת"י דגירסת הכת"י, בגל מקום"ל הוא העיקר דמפרש רבינו אויל ובנדפס איחא דבעיתא פי' מתפחדת וכו' חסר פפי'. ולפי' סילתא שאמרו בגמרא הוא כפרש"י בקעת עבה אבל לגירסת הנדפס אשה לא תטבול בכלי צריך לומר דסילתא פי' כל וכל כלי עץ הוא ומשום אחרו לכו' וכמ"כ הכ"י יו"ד סי' קנ"ח דדעת הרמב"ם עיי"ש. (קפ) שמואל

פי' מקום הספינות ובני אדם שם ובעינתא מכשת בני הספינות ולא טבלה שפיר וכן פי' רבינו חננאל ז"ל. ולא גרסין ביה אע"פ דהשתא ליכא למימר (קפא) בדדיוני נפלי. ותנן במקואות פ"ב [משנה י'] מקוה שישי [כו'] מ"ם סאה מים וטיט ר' אליעזר אומר מטבילין במים ואין מטבילין בטיט, ר' יהושע אומר בטיט ובמים, באיזה טיט אמרו שהקנה [יורד] (קפב) בו מאליו. ר' יהודה אומר מקום (קפג) שהמשקולות יורדות שם (קפד) באיזה טיט שהמים צפין על גביו, אם הן המים מצד אחד ומודה (קפה) ר' יהושע שמטבילין במים ואין מטבילין בטיט, דסימן (קפו) אחד (קפז*) קצבו חכמים האמוראין לטיט ולא (קפח) לחלוק על התנאים אך שניהם שוין. ואי זה סימן אחד בזבחים פ"ב [כ"ג א'] אמרינן למאי אילימא למעוטי טיט הנדוק (קפט) היכי דמי אי דפרה שוחה ושותה ממנו אפילו לרביעית נמי ואי דאין פרה שוחה ושותה אפילו למקוה נמי לא (קצ) למדנו שכל מים (קצא) בהן כ"כ שאין פרה שוחה ושותה מהן אין עליהם תורת מים, הלכך צריכה אשה להזהר שלא תטבול במי אנשים מקום המיט, שלא תכנס רגליה בטיט שאין פרה שוחה, דהוה ליה ההוא מקום היבשה גמורה והכי תנן במס' מקואות פ"ד (קצב) הטביל בו את המטה אע"פ שרגליה שוקעות במים בטיט העבה מהורה שהמים מקדימים פי' (קצג) כבר עלתה

תועפות ראם

נר רב. נדפס לאחר רבא וכן הוא בגמרא לפניו. (קפא) למימר. ט"ס וז"ל אימר. ועיין נדה ס"ו ז' תוד"ה אשה. (קפב) מחקך ככ". המעתיק. (קפג) מקום שאין קנה המדה עומד. אלא חלעזר בן דולעאי אומר מקום שהמשקולות בו כ"ל וכן הוא במשנה והסופר דלג ממקום למקום ונדפס הגי' משנה דדברי ר' יהודה וט"ס שם. ויש לנקדק אלאי הביא רבינו שלש מהך תנאי דמתניתין ושייר הגי' האחרים ונדפס כתוב אחר דר"י וכו' ואפשר דכ"ל כאן והביא רבינו דברי ר' יהודה להלכה כמותו. (קפד) שם. חזיה זו ליתא במטה. ויש לנקדק על סידור רבינו שהעתיק בזהו טיט אמרו הכתוב במשנה אחר בזהו טיט מטבילין וכלן הוא קודם והנראה מה כמ"כ ב"כ גלות עליות מקואות שם לנפשו"כ הרע"ב דקטמא דר' יהושע מפני שהמים מקדימין א"כ לפי"ו לא נעין טיט הנדוק שהפרה שוחה ושותה הימנו לפי"ו בטיט העבה מותר כמ"כ ב"כ משנה ז' הטביל ב"ו את המטה אע"פ שרגליה שוקעות בטיט העבה סבורה מפני שהמים מקדימין ולפי"ו מה שאמרו במשנה בזהו טיט אמרו שהקנה בו קאי על ריש דברי המשנה שאמרו מקום שם נז מ"ם מים וטיט שפירשו דהמים נמדד עם המים להשלים השיעור בין לר"א בין לר"י וע"ז אסקי תנאי בזהו טיט אמרו דמנפיק להשלים שהקנה בו ומפרשים השיעור כל חד כדאית ליה והיינו בטיט הנדוק וכבר קדמו בזה הגרש"י ז"ל בזהו טיט אמרו פי' שמנפיק למ"ם בטיט שהקנה בו וזהו טיט הנדוק דתנן דרפ"ו למעלה אה"מ. אצל טיט עב אינו מנפיק. אמנם לענין לטבול בו שוים הם [טיט הנדוק וטיט העב] דאם הם מן הגז לכ"ע אין מטבילין בזה ובמים אפי"ן ע"פ פלוגתה ר"א ור"י עכ"ל וכיון שכן יפה העתיק רבינו סוף ד' המשנה מקודם שהוא ביאור לריש ד' המשנה וא"כ כ' בזהו טיט שהמים אפי"ן בו שהוא ביאור לר' י' יהושע שאמר בטיט ובמים. ואפשר דחזית שם הוא מדברי רבינו ור"ל שם במשנה איתא בזהו בו. (קפה) ומודה. ז"ל מודה. (קפז) דסימן. ז"ל וסימן. (קפז*) אחד. ז"ל אחר. וכן בסמוך. (קפח) ולא לחלוק על התנאים אך שניהם שוין. חקר נדפס וכדברי רבינו כ"כ החוס' סוכה י"ט ז' ד"ה מים והרא"ש בהלכות מקואות סס"ג ושאר פוסקים. (קפח) הנדוק. עיין בהגהות הגר"ם שם ש"ך ונע"ק בפרש"י דהלא ד"ה נדוק ע"כ ורש"י שם מנחת יהודה ש"ך ע"כ כל כי האי מילתא לא קאיא והדבר ילא מפי רבינו שנגולה הרח"ו ז"ל שרש"י ז"ל בראונו לפרש שני גירסאות מפרש במסכת זו קר ובמים' אחרת כפי הגירסא השניה עכ"ל ושגגה צידו דאין כוונת הגר"ם להקשות סתירת פרש"י מסוכה לזבחים אלא ר"ל דפרש"י דזבחים גופיה נע"ק ש"ך נדוק דק שראוי להריק מכלי אל כלי דפי' דק הוא לפי הגירסא נדוק ופי' שראוי להריק בו' הוא לפי הגירסא נדוק וארכיביו אחרי רבאי וא"כ חזירונו כשאר מעל. (קצ) ב"כ יראים הנדפס איתא אי דפרה שוחה ושותה אפילו למקוה נמי והוא ט"ס ועיין ב"ה י"ד ס' ר"א ש"ך הביא ד' המרדכי ב"ה גדה מ"ם על פרש"י אשה לא תטבול בגמול מפני שיש שם טיט וכו' וכו' עליו וז"ל והוא לפי ש"ך דבפ"ב דזבחים אמרינן ה"ד אי דפרה שוחה ושותה ממנו אפילו למקוה [כ"ל שם] נמי וכו' והדבר פשוט דקשות נפל בדפוסם של וצריך להגיה ה"ד אי דאין פרה שוחה ושותה ממנו אפילו למקוה נמי לא ואי פרה שוחה ושותה ממנו אפילו לרביעית נמי בו וכו' נדפס בדפוסים האחרונים עכ"ל הבי"ח וכדברי המרדכי הם ד' היראים דכאן ואי אומר דב"ח במסכת"ה לא הבין כוונת הבי"ח ומי כהחכם הבי"ח שהביא ד' המרדכי ב"ה ויפה כוון הבי"ח ור"ל דממה ש"ך המרדכי דבריו אחר פרש"י וכו' אח"כ הלכך כ"מ שהמים מעורב במים כ"כ שאין פרה שוחה ושותה מהן עיי"ם משמע דלשאר פירושים דטעמא דמלל משום בעתותה וכו' טעם דמפלי אין לחוש לטיט המעורב במים כ"כ שאין פרה בו ובאמת אין הדבר כן וא"כ הו"ל להמרדכי להעמיד דבריו על דין שנמשנה ספ"ב דמקואות וכמ"כ רבינו ונע"פ שהוא מהחולקים על פרש"י וז"ל הבי"ח אחר הג"ע וכו"כ ברובא על מתניתין שכתבתי בסמוך וז"ל בו' וד' היראים הם כדברי רבינו וא"כ ד' המרדכי ז"ע ודברי הבי"ח אין מועילין כלל לה. ודע ברובא שם ס' ש"ך שהעתיק מתניתין דספ"ב דמקואות ט"ס שם ותחת מ"כ ואם היו בו מים ע"כ ז"ל ואם לא היו בו כו'. (קצא) מים שהמים מעורב בו כ"ל וכו' במרדכי. ובנדפס חסר כלן הרבה. (קצב) פ"ד. ט"ס וז"ל פ"ו משנה ז'. (קצג) פי' בו' דברי רבינו בפי' הוא כהרמב"ם פ"ח מהל' מקואות ה"ב וז"ל שהרי לא נעבדו בטיט עד שטבולו במים תחילה וכו"כ בפי' למשנה. ודלא כהר"ם שם שפי' שהמים מקדימין לאותן הגומות של כרעי המטה ובמים הוטבלה ואסברה לה דברי הר"ם הגאון בא"ר עיי"ם. ודלא כפי' הרא"ש שם שפי' דכשתחב רגלי המטה בטיט כבר קדמו המים ונגשו ברגלי המטה קודם שהגיעו לטיט ואותן המים מחזירין למקוה הלכך לא היו חזירה דקמא האותו באלם ובכלים ומטבילין סמאים ואם הדיח ידיו במים מהירים ע"כ ובירוקה ס' ש"ך כ' מפני שהמים מקדימין פי' כבר עלתה טבילה למטה במים והיינו כדברי רבינו אלא מה שסיים שם הרובא מכאן אשה צריכה ליזהר שלא תטבול בזבחים

ספר עמוד עריות יראים כת

טבילה למטה קודם שהגיעו רגליה בטיט עבה, אבל לא עלתה טבילה קודם לכן לא. ואע"פ שיש מים מרובין שעור טבילה לכד הטיט, כיון שהטיט עבה שאין הפרה שוחה ושותה במים, מקום (קצר) יבש חשבינן ליה, ואם הטיט צלול שפרה שוחה ושותה, אע"פ שהטיט דבוק על בשרה במעוט והיא אינה מקפדת אינו חוצין אבל אם היא (קצה) מקפדת חוצין וגורו מעוט המקפיד משום רובו

תועפות ראם

באגמים או במקום שיש בו טיט עב פן תשקע רגלה בטיט עב שאין פרה שוחה ושותה מהם כו' ולא עלתה לה טבילה שהאשה מקפדת כו' ואמרין גורו על משעמו המקפיד ואיתא בפ' במה אשה לעיני שער דענינן מקפדת עכ"ל זה אינו כדברי רבינו דס"ל דמים עב שאין פרה שוחה ושותה מהם אין עליהם חזרת מים דה"ל הוא מקום היבשה גמורה וכ"כ הרוקח שם סי' שע"ו דאם הטיט לולל אפילו דבוק בצורה אם אינה מקפדת ח"א אבל אם מקפדת חוצין אף במיעוט כו' יתחק כו' משמע דבמים עב אפי' אינה מקפדת חוצין ואפשר לומר דדבוק בצורה שאני. וז"ל דמש"כ הרא"ש בזה' מקואות סי' נ"ג על הים מחלקין בין אדם לנלוס לפי שהוא כבד ומכניד בעובי הטיט וז"ל ומיהו לפי הטעם שהמים מקדמין אין לחלק וי"ש במע"ט אפשר לומר דאין זה הדיחוי כ"א לפירות הרא"ש דבדרי האשה שאמרה שהמים מקדמים משא"כ לפי הרא"ש ובספר הרא"ש שפיר יש לחלק דבדבר כבד אין באין המים להקבץ שגמים בתחילת התחיבה דחומי' מכניד הדבר למטה טרם יצאו המים להגומא. ועיין בסמ"ג עשין רמ"ח שפי' שהמים מקדמין כה"ש. והנה הרא"ש כ' ואין כאן חילוף דאין חוצין אלא טיט היון וטיט היוארים ודבריו המה כפי שיטתו שהמים מקדמין לאותן הגומות של כרעי המטה והיינו כמש"כ הגר"א כשנזעזע את הרגלים בטיט כשהתחיל לנעוץ עד שלא יתחבנו מקדמין המים לצד בנקב העשוי בטיט מן הרגלים קודם שיחבנו הרגלים בנקב כו' וע"ז קשיא ליה להרא"ש והרי עכ"פ כשהתחיל לנעוץ נגעו רגלי המטה בטיט והיו חילוף ומיהו מהני שהמים מקדמין וע"ז משני דאין חוצין כו' משא"כ לפי הרא"ש בלא"ה נ"ק וז"ל לפי הרמב"ם ורבינו הרא"ש. ויש לדקדק במ"ש רבינו כאן הלכך לריבא אשה להזכר שלא תטבול ממי אגמים מקום הטיט כו' שאין פרה שוחה כו' והרי תנן במסכת מקואות כו' שהמים מקדמין כו' ואע"פ שיש מים מרובין שיעור טבילה לבד הטיט כיון שהטיט עבה שאין הפרה שוחה ושותה במים מקום יבש חשבינן ליה לדבריה מהמשנה ללאורא ראוה דשפיר דמי מאחר שהמים מקדמין שז"ר בס' גלות עליות פ"ב דמקואות מ"י אות ד' שז"ל וי"ש דב"י גבי מקום שיש בו מ"ם מים ופיט שביאר ד' המרדכי והרוקח שהחליטו ללאור לטבול בטיט שאינו נרוק ולא זכרו כלל היות דמים מקדמין ויהלם לדבריהם עפמ"כ עכ"ל ותוכן הדברים מש"כ שם מקודם הוא הא'. מש"כ שם אות ג' דלא אמרינן המים מקדמין כ"א ברוב מים ע"פ הטיט אבל אם המים לפי ע"ג הטיט והם קלושים ודקים אין כאן היכר מים שקדמו להטבול ולא משהרין כאן עבור המים שקדמו רק מפני שטיט הנרוק הוצר בעצמו לטבול בו כמו שהוא להטבול למ' סאה ואם לא היה נרוק אין לטבול בו דאין כאן מים קדמו שהם קלושים ודקים ע"פ הטיט והנה בדברי רבינו אין לומר כן שהרי כתב ואע"פ שיש מים מרובין שיעור טבילה לבד הטיט כו' וע"ז ר"ל שהמים לפי ע"ג הטיט דאם היו המים מלד אחד מאי אריא טיט עבה שאין הפרה שוחה ושותה מהם אפי' בטיט הנרוק מודה ר"י דבכה"ג מעבלין במים ואין מעבלין בטיט כו' וא"כ הלשון מים מרובין אינו במשמע שהם קלושים ודקים. והב' שכתב שם עפ"י עדיין אינו מיושב לפי פירות רבינו שפי' שהמים מקדמין כבד עלתה טבילה למטה קודם שהגיעו רגליה בטיט עבה וז"ל אין חילוק בין מטה לרגלי האדם ומראה לי לפרש דמש"כ רבינו שיש מים מרובין שיעור טבילה לבד הטיט פי' דאף על פי שאין את לריבין לנרף העפר הנמצא בטיט להשלים השיעור דבכה"ג בטיט הנרוק מלמך המים והמים שבתוך הטיט הנרוק לשיעור מ' סאה וכמש"כ בגלות עליות שם סוף אות א' וז"ל ואני מסופק עוד לומר דמה שטיט מלמך כו' אפשר דלא חשבינן רק המים שבתוך אבל העפר הנמצא שם רחוק אלני שיתמך להשלים השיעור עכ"ל מיהו כ"ו בטיט הנרוק אבל בטיט עבה שאין הפרה שוחה ושותה במים אף בכה"ג אין מלמך המים שבתוך הטיט העבה להמים שלמעלה מהטיט וז"ל דמקום יבש חשבינן ליה אבל אם היו מ' סאה מים למעלה מהטיט העבה אף ברגלי האדם סהירות כמו במטה שכבד עלתה טבילה להם קודם שהגיעו לפיט העבה ואולי דדקדוק כתב רבינו בלשון המשנה ז' פ"ו דמקואות שרגליה שוקעות במים בטיט העבה ולפנינו ליתא תיבת במים ולפמ"כ אחי שפיר. ולפי מה שכתבתי בפ' דברי הרא"ש י' לדקדק דבטיט הנרוק שמתמך למ"ם היינו אף הטיט עצמו מלמך וכמש"כ בס' בזה"ט ויקרא פס"ו פסוק ט"ו דף ע"ב א' ודלא כמש"כ בגלות עליות הנ"ל וא"ש הרבנותא שכתב רבינו ואע"פ שיש מים מרובין שיעור טבילה לבד הטיט כו' לומר דבטיט הנרוק מלמך גם הטיט דהיינו העפר שבתוך הטיט הנרוק אבל כאן בטיט העבה ל"מ דלא מלמך העפר אלא אפי' בטיט מ"ם בלירוף המים שבתוך הטיט העבה בלא חלקי העפר אפי' אין מלמך דחשיב כאין כאן מים כלל ומקום יבש הוא. וא"ש בזה מש"כ רבינו בסמוך לדחות פרש"י דפי' עממא דנמל משום חילוף מים וז"ל וליתא אלא משום בטיטא עכ"ל דעממא דליתא משום קשייתא הראשונים בדמם מקואות משמע דבכה"ג לא היו חילוף עיין בזה"ש ה' מקואות סי' נ"ג והרא"ש פרק במה אשה ולא ס"ל לרבינו לחלק בין אדם לנלוס דלפי פי' במש"ש שהמים מקדמין כבד עלתה טבילה כו' אין לחלק. וראיתי להרב"ש ספ"ו דמקואות שתי' פרש"י דלכותא דר"י על הטיט ששפפה הנדה ראוה מקדמין בעורן על שפתו קודם שיכנסו לנהר וכבר קדמו בזה המע"ט להרא"ש שם וסיים שם כך נ"ל ובאמת כן כתב הב"י סי' קצ"ח בשם הראב"ד בבע"ז וז"ל והיה דלא תטבול בנמל אינו מקפיד אלא על מים ששפפה הנדה על הטיט עכ"ל ועיין לקמן אות רי"א. (קצר) מקום כו'. במרדכי פ"ב דשעויות הגירסא מקום יבשה כו'. (קצה) כדברי רבינו הרא"ש כאן כ"כ הרוקח בס' שע"י על שם הר"י אלעזר ב"ר שמואל מוורנא והוא ר"א ב"ש מוורדון כמש"כ המרדכי שם בדיון זה והוא להלכה בזה"ג יו"ד סי' קצ"ח סעיף י"ד. וראיתי להרב הגאון מהרש"ך שליט"א שכתב ביו"ד החדשים דפוס ווילנא ס"ם מחזית השקל הלכות נדה וז"ל וז"ל להקשות לדעת זו מהא דפסחים ס"ה ובזבחים נ"ה דמשנינן שם נח הוא ואינו חוצין ואף דלמא היו כולו דלא כל הרגל עומד על דבר החוצין וכמש"כ ה"ס ב"ב נ"ב ובכולו אפילו אינו מקפיד חוצין מן הכורה אבל באמת הא ליתא דהדבר פשוט דהמרדכי לא כ"כ רק לענין

שאינו (קצו) מקפיד ועל רוב שאינו מקפיד משום רוב המקפיד, ואע"פ שהוא לה (קצו) חוצין והא דתניא [גמס' ז"ה א'] הדר והדיו (קצח) והחלב יבשים. חוצצים לחים אינם חוצצים התם מטעם הקפדה הוא על יבש דרך בני אדם להקפיד ועל לה אין דרך בני אדם להקפיד אבל אם מקפיד חוצין והמפרש מעמא מפני שהמים נכנסות בלח, נראה לי שטועה, דמאי (קצט) אינן נכנסות שאין להן יותר מיון ואמרינן (ר') שלהי פ"א [נ"ז ז'] מיה יקרי ושכבא תתאי ופירי קפי לעילאי ולא סלקא להו השקה. ואין לתת חלוק בין השקה למכילה (רא) דתניא בזבחים פ' התערובת [ע"ה ז'] חלוק (רב) דלי מלא רוקין והטבילו כאלו לא טבל, ורוק לה הוא. ואין לתת חלוק לשאינו מלא דתניא בתוספתא דמקואות [פ"ה] כלי שהוא מלא יין והטבילו אם בטל מראיו טהור, פ' שנתערב יפה ואם לאו טמא, מלא יין (רג) וחלב אם לבו מראין עליו טהור ואם לאו טמא. אמר ר"י שמעתי שאפילו כולו (רד) מחזיק כור אין בו אלא רביעית כאלו לא טבל. וראיה עוד דבהקפדה הטעם תלוי דתניא בתוספתא [מקואות פ"ז] הדר והדיו והחלב ושרף תושקמה (רה) ותאנה

הועפות ראם

לענין טבילה דמים צודאי לא טיילי אפילו צדבר לה כו' אבל התם דשיקר הקפידה הוא שהיו רגליו של הכהן מונע צדפה הדבר פשוט דלוי דבר לה מפסיק כנגד הרגל דלוי דבר לה מפסיק בין שני דברים נשים. וזה דבר פשוט עכ"ל אבל לפי המבואר כאן צדברי רבינו בעל דעה זו נראה דלוי הדבר פשוט כ"כ שהעיר בעלמו מהא דפסחים ט"ה ובזבחים פרק כל הפסולין ותי' דהתם נמי בהקפדה תליא מילתא כו' עיין בסמוך. וזמנה שהעיר שם מדברי המל"מ פ"ב מהל' עבודת יו"כ ה"ב וביאר דבריו דמש"כ המל"מ שם דשמה המים יהיו מבדילין בין הנגד לצדכר לזכותו צדכר דלוי דיגרום עי"ל דלא יבטל הנגדים מהדוקים על צדכו וכמו צדכו. י"ט להוסיף דבזה אודא לה תמימה האלו ר"י העליר ז"ל ב"כ ע"א סי' ל"ז שמהם שם על המל"מ עי"ל ועיין בשו"ת שב"ק קהלת יעקב ס"ס ז' חלק יו"ד ולא העיר שם מדברי המל"מ שביאר קד דמש"ה אמרו בכל הטבילות עלה וסתתפג עי"ל. אבל בספר גלות עליות פ"ט דמקואות מ"ב פסקא ד' אות ג' סתור דברי הראשונים אלו והמל"מ שהחמיר כדבריהם מהתוספתא רפ"י דמקואות והביאה הר"ם ספ"ט דמקואות שאמרו שם טענת שנתונה בלבינה של טיט מופח והטבילה סתורה ואם היה טיט יין וחצירו כלינו לא טבילה וז"ל שם והרי הכא טענת הכתובה בטיט מופח הרי הטענת כתובה כולה בטיט ולא מהני מה דלוי מקפיד דרובו ואינו תמימה של רבינו אבל מסקנת רבינו דברי המש"ס יבמות ע"ה כולו ואינו מקפיד חייך מן התורה וע"כ הטעם הוא מפני דמים נכנסים בו ולא איכפת לן במקפיד עכ"ל ולענ"ד נראה דפי' טענת שנתונה בלבינה של טיט הוא דהטענת נקבעה על הלבינה מלמעלה ולא שהטענת מונחת בתוך הלבינה טעונה בטיט דלוי דרך לעשות כזה אלא שדרך הוא להלביש הטענת על הלבינה וא"כ אין כאן כ"כ מיעוט החולץ דהוא גז הטענת שפנים הסמוך לגב הלבינה וא"כ כדברי רבינו. (קצו) שאינו. ס"ס ועיין עירובין ד"ד ע"ב. (קצו) לה. ז"ל לה. (קצח) לפיכך איחא והדיו והדגם והחלב. ועיין חולין כ"ז ב' תוד"ה הכא שאמרו שם כדאשכחן בפרק התערובת גבי יין וחלב לחין אין חולץין וט"ס הוא בתוספתא ב' התערובות וז"ל בפרק כל הפסולין והיינו הך צרייתא וגירסתה היה כמש"כ הרא"ש בזה' מקואות סי' כ"ו לשון התוספתא היין והדגם והחלב ומש"כ בתוס' שם ע"ה הרא"ש שדרך היין עוברים כתובה אל גוף האדם כו' היינו לפי הדין האמנה של רבינו אבל מסקנת רבינו דברי המש"ס הקפדה הוא. (קצט) דמיה. כ"ל. ועיין בהגהות יד שאלו יו"ד סי' קנ"ח סעיף י"ד שכתב שם וז"ל שו"ר במדרי' שהביא הכ"י כאן שכתב בשם הרוקח שדמפרש דלא אינו חולץ דיכנסו בו המים והמדרי' הקשה מהך דחולין דמיה יקרי עי"ל עכ"ל ובמחל' שנה צעונו דכל זה שכתב המדרי' הוא מדברי הרוקח והוא מדברי רבינו כאן. ומש"כ במדרי' שם וטועה ס"ס וז"ל טועה וקאי על המפרש טעמא כו' וכלשון רבינו. ועיין הע"ה שאלתא ז"ו אות ט' שכתב שם הדס והדיו כו' לה אינו חולץ כו' וע"כ משום דליינן דהו מיה א"ה ולא משום דלא קפיד דהו וכדמוכח בסוגיא דפסחים דס"ה ובכ"מ דמקשה והא קחייך ומשני לה הוא ולא חייך וכדתניא הדס כו' והתם לא שייך קפידה כלל אלא ע"כ משום דכלה עייל מיה לא איכפת לן ובמחל' אשתמיטתיה דברי המדרי' בשם הרא"ש והרוקח שכ' והמפרש כו' שטועה כו' והוכחה מפסחים ט"ה עיין לעיל אות קנ"ה ובסמוך אות ר"ע. (ר') ואמרינן בחולין שלהי כו' כ"ל. (רא) בין השקה לטבילה. החילוק כתבו התוס' חולין שם לתרץ קושיית הרא"ש דודאי אנבא דגברא או אנבא דמנא מחלחלי דהו מיה אבל דרך השקה לא ורבינו מודה זה החילוק מובחם ע"ה ב' ועי"ה ב' בתוס' ד"ה ה"ב דלי כו' וראיתי ביד שאלו בהגהותיו ליו"ד סי' קנ"ח סעיף י"ד שכתב על הקושיא שבמדרי' מהך דחולין כ"ו ב' דמיה יקרי ע"ה ח"ל ותמיהי דהש"ס מסיק דמיה מבלגלי עכ"ל ואינו יודע מקום לתמימהו דדברי המדרי' הם דברי רבינו כאן כמש"כ למעלה וראיתו הוא כמש"כ התוס' על שמו חולין שם דלי כ"ה שהמים נכנסות בלח א"כ למ"ל טעמא דמבלגלי כי נמי קפי פרי מלגלי סלקא להו השקה אלא ע"כ שהמים אין נכנסין בלח ומש"ה שפיר הוצרכו לומר צחמד דחולין שם טעמא דמבלגלי. (רב) חלוק. חיבה זו מיוחדת וט"ס. ורש"י שכ' בזבחים שם דלי שהוא מלא רוקין גרסינן אתא לאסוקי מנירסא המשנה מקואות פ"ה מ"ו ב' שהוא מלא משקין עי"ל בבר"ש. והנה רש"י פ"ה שם שהרוק עבה וחולץ במים המים וא"כ אודא לה ראיית רבינו לשאר דבר לה. (רג) יין לנן וחלב אם רבו עליו כו' כ"ל וכן הוא בבר"ש פ"ה דמקואות מ"ה. (רד) כולו כו'. ז"ל כלי מחזיק כור ואין בו כו' ודברי ר' יוסי הוא ג"כ במשנה שם אך בהמשנה היה אפשר לפרש דר"י קאי על מי חטאת כפי' הרמב"ם אבל בתוספתא מפורש דגם ביין וחלב כ"ל לר"י שאפילו כלי כו' ומהו ראיית רבינו דלא כמש"כ התוס' וזכרם ע"ה ב' דהכא כיון דהאי דלי י"ט בו חלב עד רובו לא מחלחלי מיה דודאי אף ר' יוסי כ"ל להביא דלחין אין חולץין וא"כ מ"ס דר' יוסי אלא ע"כ דהטעם משום הקפדה הוא דעל לה אין דרך בני האדם להקפיד. (רה) תושקמה. ס"ס וז"ל תותים וטקמה ובתוספתא איחא ושרף התרבו וכו' ביו"ד סי' קנ"ח סעיף ט"ו ועל אלו שנים במשנה פ"ט דמקואות מ"ד שרף הלא שא"ת. ודע דעל מה שאמרו שם במשנה וזוהי שחתת האפרון שאין

ספר

עמוד עריות

יראים

כמ

לחים אין חוצצים ושאר כל השרפים בין יבשים ולחים חוצצין מפני שהן שטף לכלוך פי' (רו) דרך העולם להקפיד עליהם שאינו אלא לכלוך. ואין להביא ראיה דלאו בהקפדה תליא מילתא, כדאמרינן בזבחים פרק כל הפסח (רו) שבת הוא לבני אהרן שמהלכים עד ארכובותיהן בדם, ופרקינן (רח"י) והא הוא חציצה ומשני לה הוא ותנן הרים והחלב והדיו כו' התם נמי בהקפדה תליא מילתא, דבין (רט) בטל הדם לרגלו הוא כאלו אין דבר בין רגלו לרצפה ולהכי לא הוי חציצה. ומעוט שערו נמי נראה דלא חייש אלא במקפיד, דאמרינן בשבת פ' במה אשה יוצאה (נ"ו א') לענין שיער דנמיפין (רי) אי משום קפידא הא קפדי. והא דאמרינן [מה ס"א א'] נימא אחת קשורה חוצצת ממעם מקפיד הוא. ורבותינו יש בהם פרשו טעמא דנמל משום חציצת מיט וברובו (ריא) וליתא אלא משום בעיתא. והיינו דאמרינן עלה בשלהי גדה [סא] אבוה דשמואל עבד לבנתיה

תועפות ראם

שלין חוץ כתב הא"י הלכות נדה ס' ע"ג אות ח' כדי שלא יקשה מהתוספתא פ' דתניא זאה שתחת הציפורן שלא כנגד הכשר ה"א חולצין וז"ל ויש לפרש מהני' כו' היינו כנגד הכשר וסלא כנגד הכשר חולצת ופי' הר"ר אליעזר ממין דכנגד הכשר היינו כעין שחרורית הנראית בין בשר לציפורן כשתחת הציפורן בשר אלא אם היה הציפורן בטל חוץ לתחת הציפורן חוץ לנשר או חוץ שעל זה דרך אדם להקפיד. וזאה שתחת הציפורן לא שדבוק עם מלתא השנייה כחוספתא שחולצין שחתן חולצין אפילו כנגד הכשר דתניא להדיא דמיט והנצק שתחת הציפורן אפילו כנגד הכשר הא"ח אלא היינו שחרורית שכן דרך כל שעה שיש שחרורית בין צפורן לנשר כההיא דנדרים מ"ט ב' עד מתי אתה מאכילני זאהך והיינו בשחרורית שבין בשר לציפורן כדפרשית עכ"ל ועיין נדה ס"א א' תוד"ה לפלוג שכי' והא דתנן כו' שליין חולצין כו' וזאה שתחת הציפורן מיירי בזה כו' וא"כ לדברי החס"ם יש לומר דהתוספתא מיירי ביבש ודוקא שלא כנגד הכשר חוץ אלא כנגד הכשר א"ח משא"כ מתניתין דמיירי בזה אף שלא כנגד הכשר אינו חוץ וכ"כ הב"ח יו"ד ס' קצ"ח בביאור ד' ר"ח בתשובה שהביא הסמ"ג. (רו) פ' כו' וכ"כ הסמ"ג עיין רמח. (רו"ה) הפסולין [נ"ה א'] כ"ל. (רח"י) ופרקינן. ז"ל ומקשין. (רט) דבין כו'. ז"ל דכיון דשבת הוא לבני אהרן בטל הדם לרגלו והוי כאלו כו' ועיין בהנהיג ד' שאלו יו"ד ס' קצ"ח ש"ד ס"ק ב' שכתב וז"ל ובגוף קושיית הסמ"ג עיין רמ"ח נלפע"ד דשם דשבת הוא לבני אהרן ואינו מקפיד שוב אין כאן חציצה בזה ודוקא דבר שהוא מזה עצמו חציצה הוא דשייך לומר דהוא חציצה אף דשבת הוא לבני אהרן אלא בזה למחר עצמו עומד על הרגל ממש ועיקר הוא בשביל שמקפיד ולכן כל ששבת הוא לבני אהרן שוב אינו חוץ בזה עכ"ל והוא דברי רבינו הרמ"ם כאן ועיין רוקח ס' שט"ה ושע"ז דדברי רבינו בקיטור. (רי) דמיפין כ"ל. ונראה שהרמ"ם מפרש בשבת שם כרבותיו של רש"י דהך קפידא לענין חציצה כדק"ל רובו ומקפיד עליו חוץ. ובנידון קושיית רש"י עליהם עיין בב"י יו"ד ס' קצ"ח שתי' בשתי דרכים. ומבואר דעת רבינו כאן דדברי הרמ"ם כפ"ב מהל' מקואות ה"ט' שכתב שם שערך אחת שנקראה חולצת והוא שיהא מקפיד עליה ע"ב והב"י שם כתב ע"ד הרמ"ם והבדל ידוע שאין דרך העולם להקפיד בקשר שערך א' ואפ"ה כתב דלא זו מקפדת חוץ כו' משמע מדבריו בהדיא שמי שמקפיד עליו חוץ ואעפ"י שדרך בני האדם שלא להקפיד בכך עכ"ל הב"י וכ"ה דעת הרמ"ם כאן ועיין מה"כ לעיל אות ס"ב ובסמוך אות רס"ד. אלא במה שכתב רבינו ומיעוט שערו נמי נראה דלא חייש אלא במקפיד דמשמע מדבריו דבריו שערו חוץ אפילו בזה מקפיד בזה לא ס"ל כשיטת הרמ"ם שם שאין השער נידון לעצמו אלא עם הגוף הוא נידון ששט"פ שיש חציצה ברוב השערות או בכולן מיעוט מיקרי ודעת רבינו כשיטת הגאונים שם והסכים להם הראב"ד שהשער נידון לעצמו ואי אירא חציצה על רוב השער אעפ"י שאין על הגוף חציצה כלל הוי חציצה ברובו ולא בעי מקפיד וכן דעת השו"ע ס' קצ"ח סעיף ה'. וראיתי שם בביאור הגר"א סק"ה שם"ר לדברי הגאונים מה"ם בב"ב ס"ב א' דאורייתא לעיון דילמא מיקטר או אלא בראש דאורייתא בעינן רוב ומקפיד ואז"ל בהשפחות הגוף דהא קאמר א"כ מאוס כו' מכלל דרישא מיקטר לחוד ע"כ ולא זכיתי להבין ראייתו דהא יש לפרש מ"ם בגמרא א"כ מאוס מידי קאי ג"כ על הראש ולא על הגוף ומעיקרא אמרו דילמא מיקטר השיער ואח"כ אמרו א"כ מאוס מידי והיינו ליכלוך השיער ואידי ואידי אדרשא דאח בשרו את הפסל לבשרו ומאי יהוה שער קאי והכל בין מיקטר ובין מאוס בהשפחות הגוף לרובא ועיין או"י הל' נדה ס' ע"ג שכתב שם דהא נמי מסיק דילמא מאוס מידי והיינו בגופה א"כ י"ל דנקט שיער משום דאזיח מדרשא כו' ונראה מדברי האו"י דלפי הא"כ מתפרש דילמא מאוס מידי ג"כ אשיער והוא כמו שכתבתי וא"כ אפשר דהרמ"ם מפרש ג"כ הכי ואין ראיה לדברי הגאונים. וכתב הס"ס ס' קצ"ח סק"י שספר תפ"מ כתב דבריו א' מהמקומות שיש בהם שער כגון כוון רוב ראשו או שער בית השחי או רוב בית הסתרים וכדומה עיי"ש וכ"כ גם' בזה"מ לסדר ויקרא פס"ו פס"ז וז"ל שם מיהו נראה פסוק דכל מקום כיוס שער הדין ק"ו וז"ל דרובו של כל אחד מהאברים כשמקפיד עליו חוץ מן התורה פכ"ל ודבריו אלו יתיישב דברי הבית הלל יו"ד ס' קצ"ח סק"ב הביאו בהש"ס שם סק"מ דלא אדם אחד יש לו שני אומות דהיינו זכב וסופר ודבק על ידו זכב וזיו הוי ספק אי הוי חציצה או לא בזבחים ז"ה ב' ואין קי"ל כל חיקו לחומרא וכ"כ הגמ"א ס' קס"א סק"ז דבטבילת נדה אזינן לחומרא וכתב עליו בספר עני אלמונים דהמ"א לא דק בזה שהרי אף לענין טבילת נדה הוא ספק דרבנן דמדאורייתא בעינן רוב המקפיד עליו וכאן נראה דלא מיירי אלא בדם ושומן על ידי ששוקקין בזה כמו זכב דשאר אברים אין לחלוק וא"כ בכל ענין לא היה אלא ספק מדברנן דאזינן לקולא אלא לפי דברי הבא"מ א"ש וזיה יתבאר היטב דברי רב כהנא יבמות ע"ה ב' דאמר ל"ם אלא רובו אלא כולו חוץ אע"כ דלא מקפיד ובספר נלות עליות פ"ט מ"ב פסקא א' אות ו' תמה איך נמלא עין כזה שיהא כל גופו מוסר דבר הדבוק וחולץ ולא יקפיד ע"ז להסירו בזה פס"ט עיי"ש שדחך מאל דדברי ר"כ אולם לפי דעת הבא"מ דרובו של כ"א מהאברים כשמקפיד עליו חוץ מה"ה א"כ בכל האבר חוץ אע"כ דאין מקפיד לרב כהנא והא ודאי משכחת לה ומלבד זה עיין בב"י ס' קצ"ח סק"ב שכתב שם כיון דלכיד לעמוד דרגלו על הרגל עלי חציצה הרגל נידון לעצמו וכן הוא לענין נ"י כיון דא"כ נפילה אלא היד משום הכי נידון לעצמו וא"כ א"ש דברי ר"כ בכולו כה"כ ואף כשיטת הרמ"ם. (ריא) וברובו.

נדפס

חית

מקוואות ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי, פי' מובלות היו במקום נמל ועושה להן מחיצות של מפצי לצניעות שלא יראו אותן בני הספינות ויבעתו מבשתם ולא יטבלו כראוי. מקוואות ביומי ניסן, אמרינן בפ' אחרון דבכורות (גי' ב'), יבמה ויצאה אשה (ריב') סבר לה כרב דאמר בטרם במערבא סהדא רבא פרת, סבר שמא ירבו הנוטפים על הזוחלין והווי להו שאובין (רינ) פי' נפסלו למבול בהם דרך זחילה כפסול שאובים בכל ענין דתנן [מקואות פ"ט מ"א] הנוטפין במקוה (ריד) ומקוה פרשנו למעלה שדינן באשבורן ולא בזחילה. ואין לומר למה לא יבטלו נוטפין בזוחלין ראשון (רמ"ו) כדאמרינן בשלהי ע"ז [ע"א ח'] מקוה (רמ"ו) המקלח מצרצר קטן לבור אפילו כל היום בולו ראשון ראשון כמל, דהתם בידי אדם הוי, דהיינו טעמא דראשון ראשון בטל שכל שעה ביד המערב לפסוק שלא לערב יותר הלכך לא חשבינן לי' כאלו נתערב בבת אחת, אבל במקום שהתערובות בידי שמים שאין בידי אדם להפסיק כגון רביית נוטפין בזוחלין חשבינן נתערב הכל בבת אחת. והיינו נמי טעמא דלא מבטלי גדולי איסור והיתר כדאמרינן בחולין [קמ"א ח'] כתיב המלאה וכתיב הזרוע כיצד זרוע מעיקרו בהשרשה, זרוע ובא הוסיף אין לא הוסיף לא כדתנן המעביר עציץ נקוב בכרם הוסיף בר' אמור ולא מבטלי ראשון ראשון, וגלי קרא וילפינן מינה דכל תערובת בידי שמים (רינ), ואמר אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי בלבד, דחיישינן לרביית נוטפין. פי' רבינו יעקב ז"ל דלא קי"ל הכי אלא כאידך דשמואל קי"ל דאמרינן התם בבכורות פ' אחרון תניא ר' מאיר אומר יובל שמו ולמה נקרא שמו פרת שמימיו פריין ורבינן. והכמים כמו כן מסייעי ליה לשמואל דאמרי (ריח) נהרא מכפיה מייבך. ורבנן לא פליגי עליה אלא בשמא. ומימיו פריין ורבינן גרסינן בתרווייהו דאי לא תימא הכי אדמסייע ליה מר' מאיר ליקשי ליה מדרבנן אלא ודאי מתרווייהו מסייעי ליה לשמואל. ואמרינן נמי בתענית פרק שלחי (ריט*) סדר תעניות (גי' ב') ר' שמעון בן אלעזר אומר אין לך טפה שיוור מלמעלה שאין טפחיים עולין כנגדו מלמטה, פי' כשרבו הגשמים שהשקו הארץ כעובי טפה למעלה עלה התהום והשקה ולחלה הארץ מתחת טפחיים, וכיון שהתהום עולה סילוני הנהרות מנביירין ומתגברין הנהרות. למדנו שהתהום מנבייר הנהרות, וראיה דקה היא זאת. ועוד ראיה בתנן במס' פרה פ"ה (רכ) מימי קרמיון מי פוגה פסולים למי חטאת שהם מי ביצים מי חירדן מי ירמוך פסולין כפני

תועפות ראם

נדפס ליתא תיבת ונרצו וכן נראה דה"ל למיעוט אלף ומש"כ רבינו וליחא עיין מש"כ לעיל אות קל"ג ויש לפרש דברי רבינו עפ"י מש"כ הר"ן בפרק כמה אשה ח"ל פרש"י ז"ל מפני הקים שהוא חונן ולא מחזור שאין נמל טיט יותר משאר נהרות ע"כ והוא מדברי הריטב"א נח"י לשנת שס וזהו נ"כ כוונת הרא"ם כאן ועיין גמ' ס"ז ב' תוד"ה אשה. (ריב*) ובגמ' אשה יולאה [ס"ה ב'] כ"ל. (ריג) והווי להו שאובין. לפינוי ליתא אלף גירסת הראשונים היה כן ומהו כתבו התוספות גמ' ס"ז ב' ד"ה אשה ח"ל ור"ח פי' מקוואות ביומי ניסן משום דחייש לשאובין וכן פי' בערך [ערך קף] אלף שמהו התוספות מה שאיבד שייך בו' ורבינו פי' דפסלו למבול בזה דרך זחילה כפסול שאובין. ודע דנדפס חסר כל הענין הזה. (ריד) כמקוה. כ"ל. (רמ"ו) ראשון ראשון כ"ל. (רמ"ו) מקוה. ט"ס ומיותר. (רינ) מבוחר דעת רבינו שחולק על ר"ת בתשובה שכתבו התוספות בשמו בכורות ז"ל ח' פיר"ת דליכא למימר מן הדין קמא קמא בטל אפילו לדברי רב ואבנא דשמואל אלף דמחמרי מפני מראית העין בו' אבל רבינו ס"ל דלף מן הדין לא בטל ועיין בב"ק ק' ב' תוד"ה אומר שכתב ע"ס ר"ת דל"א ביי"ר ראשון ראשון בטל אלף במערה מעט מעט בהפסקות אבל בלא הפסק ל"א לזיבטיל וכן כתב הרשב"א נח"י שבת דס"ה בשם ר"ת והלך בנוטפין שיוורין בלא הפסק וא"ל בגדולי זרעים שמתרביין בכל שעה בלי הפסק הרי אנו רואין כאלו בל הכל ביחד ואינו בטל. וע"ס הר"ן בן רבינו מאיר כתבו התוס' ב"ק שם שפירש בתוס' נדרים דבגל וכלאים וגבי מוספין דווסתן בך ליגדל מעט מעט לא בטל קמא קמא כמו ביי"ר דהתם לא שייך למימר הכי אבל רבינו אמר חילוק אחר דדוקא דבר הבא ב"א אמרינן ר"ב ולא נמקום שהתערובות ב"ש והמאירי בשבת שם תירץ הקושא דל"א מוספין בזוחלין ר"ב ב' תירוצים והם האחד תירוצן הריב"ס. והב' תירוצן ר"ת. והב' תירוצן הרא"ם כאן. והנהגל אשכול בהלכות מקוואות ס"ס כ"ח הביא דברי המאירי לשבת ולא הערה מקור דבריו מבסן מי ילאו. (ריח) דאמרי. ז"ל דאמר. ורואה אני חילוף נוסחאות בדעת ר"ת דהתוס' בבכורות ז"ל ח' כחב ע"ס ר"ת ואפילו פליגי רבנן עליה וסברי דפרת שמו מ"ל מסייעין ליה מהא דאמר ר"מ דמימיו פריין ורבינן דלא פליגי עליה בסגרא זה דנהרא מסייעי מייבך ויכולין לסבור ששמו פרת מה"ט גופיה בו' אבל רבינו כתב בדעתו וחכמים כמו כן מסייעי ליה לשמואל בו' ומימיו פריין ורבינן גרסינן בתרווייהו בו' ועיין ר"ן נדרים מ' ב' ד"ה ולענין והוא מהריטב"א נח"י לשבת ס"ה שכתב בשם ר"ת כמס"כ רבינו על שמו. ולענ"ד אף לפי הנוסחא שכתב הר"ן והריטב"א שם וחכ"א פרת שמו שמימיו פריין ורבינן מסייעי ליה לשמואל בו' אין הכיור שמימיו פריין ורבינן שייך לדברי חכמים אלף הוא כמו אמר מר והוא ליון למש"ל בבביתא דבב"ר ר"מ שמימיו פריין ורבינן ועו"ל בגמרא מסייעי ליה לשמואל. (ריט*) שלח פרק סדר תעניות כ"ל. (רב) פ"ה. ט"ס וז"ל פ"ח משנה י'. והנה רבינו כתב מי תערובות דשאר נהרות ובגמ' איתא מי תערובות ורבינו הוא שסויף דשאר נהרות ודלא דלמשמע מהראב"ד דהשגות פ"ו מהל' פרה כ"י שפירש מי תערובות שמתערביין בזה מי גשמים עיי"ש [ועי"ש כ"מ שכתב ועל הראב"ד י' לתמוה לפי מאי דסבר דמתניהין פליגא לתוספתא דעריפא מינה סו"ל למיפרך שדברי הרמב"ם סחרי ארדדי שכתב צראש פ"ו שם להכשיר למלאות מהנהרות המושכין. ולא הכנתי דבריו דהא יש לפרש דברי הרמב"ם רפ"ו דמהנהרות המושכין מן המעינות קאמר. וכמש"כ הרמב"ם שם הי"א והוחלס מן המעיין הרי הם כמעין וכשרים] עיין

תועפות ראם

05

ע"ג קרקע מקום שהמים ראויים להבלע, וטעמא כיון שראויות להבלע נתבטלו אנב קרקע וכוחלות (רכה) לנומא נעשות כאלו באות מתמצית לחלוחית הקרקע כי נתבטלו מהם שאובים, אבל המשיכים על רצפת אבנים או נסרים שאינו (רכט) ראויות היו כמונחין בבלי לא מבטל שם שאובין מנייהו שהרי יכול לדונם כאלו באו מתמצית מקום שהומשכו דרך עליו שהרי אינם ראויים לבליעה ולתמצית. ונראה לי לומר דלית הלכתא כר' יוחנן אע"ג דרבנן פליגי (רל) עליה דר' אליעזר בן יעקב קיימי בוותי ומטהרי המשכה בלא רבייה מ"מ כר' אליעזר קיי"ל דאמרינן בגיטין [ס"ז א'] משנת דראב"י קב ונקי, ואפילו מתניתא (רלא) וביבמות פ' הבע"י [ס' א'] מיייתנן מתניתא דידיה לפסק הלכה, ותניא התם בשלהי פ"א בתמורה ראב"י אומר השאיבה מטהרת ברבייה והמשכה אלמא תרתי בעינן המשכה ורוב. ובשלהי (רלב*) נדה [ס"ז ב'] אמרינן אמר רב חיאי בר אשי אמר רב נדה בין בזמנה בין שלא בזמנה לא תטבול אלא בלילה מפני סרך בתה. ורש"י (רלג) פ"י שלא תטבול בשביעי, ואם יש סכנת (רלד) גנבים או ענין אחר שהמורה

תועפות ראם

שם וז"ל כתב המרדכי כו' כתב הרא"ם בס"י וז"ל שמעתי הל"מ ה"ל ל"ס המשכה ע"ג קרקע או על ראויות להבלע בקרקע ולא המים נתבטלו כו' עכ"ל הב"י ונאמרו פ"ס בהב"י והסופר דלג בין חיבת קרקע ה"ל להב"י דל"ל ל"ס המשכה ע"ג קרקע או על רצפת אבנים. ולי נראה דלא אמר ר' יוחנן אלא שהמשיכה ע"ג קרקע או על ראויות כו' והד"ה להרא"ם ה"ל מקואות ס' ו' אות ל"ג העתיק דברי הב"י ולא הרגיש בהס"ס. (רכב) וכוחלות לנומא כו' מהם שם שאובים כ"ל. (רכט) שאינם ראויות להבלע הוו כמונחין כו' ולא מבטל כו' שהרי אינו יכול לדונם כו' כ"ל וכ"ה במרדכי בלשון רבינו. ודעת רבינו דלא כהרמב"ם בס"פ מה"ל מקואות ה"ח שם בין שהיו משכין על הקרקע או בתוך הסולון וכי"ב מדברים שאינם פוסקין את המקוה. גם המרדכי כ' וז"ל ומה שפסק הרא"ם דלא המשיכה על רצפת אבנים או נסרים דלא הוי המשכה בה"ל פליג עליה השאלחות ופסקין דלא המשיכו ע"ג גור שקבעו ולנסוף חקקו דכשרין עכ"ל ועיין בב"ח שהסכים לדברי הרא"ם בס"י כמו שם ה"ק י"ד ס' ר"א סק"י. (רל) פליגי. ז"ל דפליגי. וכ"כ המרדכי ע"ג רבינו. והנה מדברי רבינו נלמד שאינו מפרש כפי' הר"ם מלוגל שבתוך תמורה שם דלהר"ם רבן דפליגי עליה דראב"י הוא לחומרא בין לרצח"א אמר ר' יוחנן ובין לרבין אר"י כמס"כ הא"י ה"ל מקואות ס' ש"ה דברי הר"ם הכהן מלוגל באורח וז"ל שם דמעיקרא מסיק דמתני' ראב"י הוא דאמר דברבייה והמשכה כשר לטבול בו מיד אבל אם אין רוב של מים כשרים פסול לטבול בו מיד וגם המקוה יהיה פסול שלא תועיל לו השלמה שאף כשישלמו למ' סאה זמי גשמים כבר נפסל בשאובין והיינו כמתניתין אין המים שאובים פוסלים אה"מ אלא לפ"ה ולפ"ה פוסקין שלא יהא לו חקיה עוד אפילו בזמ"ם מי גשמים. ופרד"ק מכלל דלרבנן אפילו צרבייה פסול לטבול בו עתה וגם אם אה"כ נתן בו מ"ס סאה מי גשמים הוא פסול כו' א"כ הא דאמר ר"ד אר"י שאובים כו' טעמה כלומר כו' שאם נפלו שם מ"ס מי גשמים יהיה כשר ולא נפסל בשאובין שהיו מתחילה בו כיון שהמשיכים מני כו' אלא ודאי דהא דר"ד אחיז ככ"ע כראב"י ורבנן ולא פסל אלא לטבול בו ע"י צירוף של שאובין לראב"י בלא רבייה ולרבנן אף צרבייה אבל כשיהיה שם אח"כ מ"ס של מי גשמים יהא כשר לטבול בו כו' וא"כ מתני' דלא כד תנא דמשמע דלפי חשבון פוסקין המקוה שלא יהא עוד חקיה כו' אלא אר"פ לפ"ה כלים ויוסף ב"ח הוא עכ"ל וכ"כ הסמ"ג עשין רמ"ח ודלא כמו שראיתי בס' מים קדושים לתמורה שם שדדק לפרש דברי התוס' עיין בדבריו דנאמרו מש"כ התוס' ור"י השיב לו דספיר מחוקקא סוגיא דשמעתין לפירושו [ר"ל דנאמרו סוגיא דשמעתין] דנאמרו של הר"ם דמשמע ליה לראב"י בעיה רוב מי גשמים אבל כו' לא מחכמך [ר"ל לפי חוקמתא רצח"א אר"י דראב"י ה"א] ומש"כ פריך כו' ולא כרבנן [עד דאר"פ לפ"ה כלים והשתא הא דרבין אחיז ככ"ע] אלא דדעת רבינו כרבינו יצחק ב"ר שמואל בתוס' שם שפי' כפרש"י לרצח"א ראב"י לקולא ורבנן לחומרא ולרבין הוא להיפך דראב"י לחומרא ורבנן לקולא דמעבדי המשכה בלא רבייה. (רלא) ואפילו מתניתא. עיין בהרא"ם פ"א דביצה ס"ז ועי"ה בהנהגת הגר"ם שם וכן מוכח מיבמות ל"ז א' עי"ה והוא מצוה נא"ו ה"ל תפלה ס' ק"ח ודע דהנ"ל צבואריו ליו"ד ס' ר"א סק"ה כ' דלהרמב"ם ג' אחרת ה"ל בגמרא דתמורה ראב"י היא דתניא ראב"י אומר כו' צרבייה ובהמשכה וכן כי אחא רבין אר"י שאובין כו' וערמב"ם בפ"י למתני' ד' פ"ד עכ"ל ובהע"ה שאלתא ל"ז אות ס"ו הביאו וז' עליו אבל לא ביאר עדיין הגר"א וז"ל סוגיא דשמעתין דא"כ מהי מקשה מכלל דרבנן כו' אלא אמר רבה כו' ונמחק"ל לא ירד לשומק ג' וז' ואפרין נמטי' ל' בהע"ה ויקרא ס"ו ע"ז ד"ע א' שם שם וז"ל והכ"ע כמנ"ס החסיד צביאורו ליו"ד שני' הרמב"ם ז"ל בהא דתמורה ראב"י היא דתניא ראב"י כו' צרבייה ובהמשכה וכן כי אחא רבין אר"י שאובין שהמשיכה כשרה רבה אמר כו' ולפי"ז רבין משמים דר' יוחנן ג"כ צרבייה קאמר וכראב"י עכ"ל אין זכר לגי' וז' מכלל דרבנן כו' אלא אמר רבה כו'. (רלב*) בשלהי. כ"ל דהוא ענין בפ"ע. (רלג) ורש"י. פ"ס הוא וכן בגדפס ליתא חיבת ורש"י. אך משכ"ה שם של תטבול גם היא העיקר חסר וכאן הוא הגטן. (רלד) סכנת גנבים. בגדפס הגי' ואף יש סכנת או מורה שהנהר רחוק וא"כ פי' סכנה הוא מ"ס בגמרא משום אריותא אך בהר"ה שהביא אח"כ לא זכר משום אריותא כ"ה נבדל או ל"ה ועל כן העיקר כג' להכא וסכנת גנבים הוא כמו פסד גנבים. ועיין בפתחי תשובה יו"ד ס' ק"ה סק"ה שם שם חמדי' ניהל כ"ה וז"ל נאמרה נראה דלא מהני אלא אם האונס לכל הנשים שנעזר עכ"ל וכו' והוא תמוה לנהל"ה כ' הרמב"ם בפ"ד מ"א"ב הלכה ח' היתה חולה כו' הר"י מובלת ביום השמיני או בימים של אחריו ביום הרי דלף שאין האונס לכל הנשים כ"ה לה שהיתה חולה עכ"ל מהני לטבול ביום ה' אמנם שמעתי מהרב הגאון מוה"ר ירוחם יהודה ליב שליט"א מד"א דפ"ק מינסק מקור לדברי הרמב"ם שם היתה חולה שהוא ממ"ס בדה ס"ז ז' אחקין ר"א בגמרא לויטבול ביומא דתמיהא משום אריותא [ובס' הישר לר"ת בענינים שונים ס' תרכ"ב אחא משום אריותא] וגי' הרמב"ם היתה בגמרא משום אריותא מלשון בריותא ופי' היכא שאינה בריאה לטבול בלילה יכולה לטבול ביום ה' ומש"ה כשחשב הרמב"ם שם כל האונסים לא חשיב אונס של אריות דליתא לפי גירסתו בגמרא ודפח"ח וא"כ לגירסתו משום אריותא ליתא אונס של חולה ובאשר השמיטו צלמא בזה"ה היתה חולה דוא"כ י"ל דה' החמירו ביהל"ה א"ל לשיטת הקוש"ש אונס דעת הרמב"ם אינו כן ומגלן לעשות פלוגתא בזה. וראיתי ברוקח ס' ש"ח א"כ אכל משום ציעותא דליליא או פן יסרוי שערי העיר או מפני גנבים

רבה כנון שהנהר רחוק (רלה) רב אחא בר יעקב שרא למיטבל ביממא דתמניא משום נגבים (רלו) רב יהודה דפומבדיתא משום צינה ותן לחכם ויחכם עוד ולחתיך כיוצא באלו. ויש לדקדק (רלו) כרב אחא בר יעקב דלמא אתי למיסרך פי' סרך בתה ורש"י פי' שם ולא אתפרש דרב אחא בר יעקב היכא, ונראה לפרשו ע"ז, הלכך צריך לחוש לסרך בתה אף (רלה) אם לא יהיה שורה גדול יותר מנגבי דרב אחא בר יעקב. אמר רב גידל אמר רב (וה"ו ס"ז א') נתנה תבשיל לבנה וטבלה, פי' שלא עיינה בידיה קודם טבילה לא עלתה לה טבילה, ומעין שסמך למשיכתו אין בו מ' סאה בהשלמת מים העליונים אם לא בהשלמת מים התחתונים הוה לו קטופרס (רלמ) ומשקת טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה פי' אינו חבור התחתון לעליון, אבל העליון לתחתון שעובר עליו הוא חבור. והיינו מעמא דמטבילין בטהרות אע"פ שהם (רמ) קטופרס. ומתני' ר' יהודה דתניא בחגיגה פ' אין דורשין [יש א'] ג' גממיות בנחל, התחתונה והעליונה של כ' סאה, והאמצעית של מ"ם והרדלית של מ"ם עוברת ביניהם ר' יהודה אומר היה ר'

תעפות ראם

נגבים לאו מפני היותם מותרת לטבול ביום ח' כו' ויש להבין דחשיב כל מה שאמרו בגמרא והינה משום אריותא. ועוד האין כ' משום ציעותא דליליא מה שלא זכרו בגמרא וז"ל דמדויק מש"כ בס' הישר לה"ז משום אריותא ופי' ציעותא דליליא. (רלה) רחוק מותרת לטבול בשמיני ביום כדאמר בתימקת [ס"ז ב'] רב אחא כו' כל"ז וכן ה"א בגמרא. (רלו) משום נגבים. גירסת השאלות ס' ז"ל וזאתה רב אחא בפסוקא משום אריותא וזכר אידי זכר אבין גרים משום אונסא דנגבי. (רלו) ויש לדקדק כו' חסר בגמרא מכלן עד תניא בב"ק כו'. ודברי רבנו כלן משום נגבים וכל"ז ויש לדקדק דהא דאזכרו בעירובין [מ' ז'] לית הלכתא כרז כו' ועיין שבת קל"ט א' תוד"ה ויתן וי"מ כו' והוא פי' הרא"ם כלן. ומה שהקשו שם בתוס' לשי' זה דמ"ז דנקט עמי ראב"י מכל שאר אמו"ל דהתם הנה הרא"ם כלן מתרץ זה לדברי ר"א בר יעקב משום נגבים הוא קולא יותר מכל הא דאמרו שאר אמוראי שם וז"ל הלכך צריך לחוש כו' אם לא יהיה שורה גדול יותר מנגבי דראב"י ואף לגירסת השאלות שכתבתי אות למעלה אי אפשר לתרץ כתי' רבנו אף גירסת רבנו הוא כו"ס' התם שבת שם וז"ל הוא תירוצן נכון. (רלה) אף. ע"ס וז"ל אך. (רלמ) הו"ל קטופרס ותן [ספ"ח דטהרות] הניקוב והקפסרס ומצקה ס' כל"ז חס"ר בסמוך ומתני' ר' יהודה כו' פי' מתניתין דניקוב והקפסרס כו' אחי' כר' יהודה כו' ולאזכר ממנ"כ הר"ם ספ"ח דטהרות דמתני' אחי' כרבנן דהוס' דאמרי אין מסבילין לא בעליונה ולא בתחתונה אלא באמצעית כדי ליישב קשיית ר"ת ועיין בתוס' גיטין פ"א ד' הניקוב ורבנו מיישב קשיית ר"ת בפסוקא במש"כ פי' אינו חבור התחתון לעליון אלא העליון לתחתון שעובר עליו הו' חבור וכמו שהעיר מהר"א דזה"ל גיטין שם לתרץ כן אלא דמשמע להו' להחוס' מדקדקי סתמא דאינו חבור היינו אפילו התחתונים ורבנו הרא"ם כלן נחא ליה לתרץ כן ועיין פנ"י שכ' ע"ד מהר"א ודבריו אין מובנין לי כו' ובאמת דברי מהר"א פשוטין והפנ"י עצמו קלקל דברי מהר"א שדעתין משמו שם דמפרש"י משמע שכ' גבי טומאה דאין העליונים טמאים משמע דומיא דהכא כו' עכ"ל ועיין מהר"א שלא כ"כ אלא כ' שם דכמו שפרש"י גבי טומאה דאין העליונים טמאים כן גם לו לפרש לגבי טהרה דאין העליונים מטהרין אבל התחתונים מטהרין אלא דמשמע להו' הכי מדקדקי סתמא כו' פי' וגבי טומאה מוכרחין אנו לפרש כן וכמנ"כ הפנ"י כן הוא דברי מהר"א בפ' ויחידם על הפנ"י שלא דקדק במהר"א. וראיתי בס' בית יהודה למחרי"ב גיטין שם בכוונת התוס' שכ' חו"ל ע"כ מוכח דלא הו' חבור אפילו התחתונים דלח"ה אמאי דחי שמה מייבש"י ליה לענין אי משא פלגא דיד' חלק עליון תחלה ואח"כ בעוד משקה טופח נפל חלק התחתון כו' דבעינן להצביע הדין כו' ואז משקה טופח חבור לתחתון כו' עכ"ל ואין בדבריו ממש לדחות תירוצן הרא"ם כלן דאם מתקנין בקפסרס בין עליון. לתחתון משמע גוד אסיק ואחית מה ענין לזה משקה טופח וק"ל. ועיין במדרכי בפ"ב דשבוטות שכ' ראב"ה הקשה היך טובלין צנור והלא קפסרס דרך ירידתו וי"ל דהא דאמרין קפסרס אינו חיבור היינו לטבול למעלה מן הקפסרס אבל למטה ש"ד כדאמרין פי' אין דורשין ג' גממיות צנור כו' ומשמע התם דבין ר"מ בין ר' יהודה מודים דטובלים בתחתונה אבל בעליונה פליגי ועממא משום דסוף המים נרדת עכ"ל והוא מדברי רבנו הרא"ם כלן והב"י יו"ד סי' ר"א כ' ע"ד המדרכי חו"ל ודבר זה כתבוהו התוס' בפ"ב דגיטין בשם ר"ת כו' עכ"ל ותמיהני לאדרבה מדברי התוס' גיטין פ"א ד' בשם ר"ת נראה דס"ל דהא דאמרין קפסרס אינו חבור היינו דאינו חבור כלל ואפילו לטבול למטה לא ומנ"כ קשיא ליה מהך דג' גממיות ודחק לחלק דשא"י התם דליכא באמצעית מקוה שלם ואפשר שהחב"י דמנ"כ התוס' אח"כ ואור"ת דכיון שהמים שעל הראשון סופן ליפול ולירד למקוה הו' קפסרס חבור א"כ מתורץ גם קשיא הראשונה שהקשה ר"ת אבל לא נראה כן כלל וז"ל. והנה בדברי רבנו מבואר דאפילו במעין פסול קפסרס שהרי הרב אומר כלן ומעין כו' הו"ל קפסרס כו' וכ"ה דעת התוס' בתניי' י"ט א' ד"ה נגזר כו' שכ' שם ולפי' ראשון נחא ועיין שם מהר"א וכ"כ הד"מ יו"ד סי' ר"א סק"ז ומיהו אפשר לומר הא דמעין דמגריף היינו דוקא במקום שאינו משופע עכ"ל. (רמ) שם קטופרס. התוס' בצבורות י"ז א' כ' ותחת [ס"ס וז"ל וחילת] הגהרות אינם קפסרס שזו דרך חיותן ולא קפסרס מחצין אלא חיותן מחצין כל זה פי' ר"ת בתשובה עכ"ל והמדרכי בפ"ב דשבוטות כו' גרסינן כו' הניקוב והקפסרס אינו חבור לא לטומאה ולא לטהרה פ"ת דהיינו דוקא מי נשמים דעתידין לטבול אבל מי נהר שאין עתידין לטבול הו' חבור עכ"ל חס"ר בסמוך ואני שמעתי פעם אחר להיתר קפסרס בטהרות כו' והיינו כמנ"כ המדרכי ע"ש ר"ת ויש לכיון לזה ד' התוס' בצבורות ע"ש ר"ת והכל הולך אל מקום אחד ומנ"כ המדרכי שם אח"כ מתוס' גיטין העתקתי נראה לי דלא קאי עממ"כ מקודם בשם ר"ת לחלק בקפסרס בין מי נהר למי נשמים שאין זה בתוס' גיטין אלא קאי אדסמך ליה שכ' טופח ע"מ להפסיק הו' חיבור מיהו צריך שיהא הנקב גדול כשפ"כ כדאי' פי' חומר בקדש. ודלא כבב"י יו"ד סי' ר"א שכ' חו"ל כ' המדרכי דשבוטות בשם תוס' גיטין דהא דתקן הניקוב כו' פ"ת כו' אבל מי נהר כו' ועיין פנ"י תוס' גיטין שם. ועיין ס' גלות עליות פ"א דמקואות מ"ז פסקא ב' אות ח' שכ' שם דקשיית הראב"ה לדדי' לאו קשיא היא דמה דפליגין קפסרס היינו בנאן

זאיר אומר מטבילין בין בעליונה בין בתחתונה, ואני אומר בתחתונה ולא בעליונה. ואני שמעתי מעם אחר להיתר קטופרס בנהרות, דכיון שאינן פוסקין ולא (רמא) פסיל ליה קטופרים. תניא בב"ק במרובה [פ"ג ה'] עשר תקנות תיקן עזרא וזו אחת מהן שתהא אשה חופפת (רמב) וטובלת ומסקינן בתינוקת [פ"ה ה'] והלכתא אשה חופפת ביום וטובלת בלילה והלכתא אשה לא תחוף אלא בלילה קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא אהא דאפשר הא דלא אפשר. פי' (רמב) אפשר לחוף ביום לפני ליל טובלתה חופפת ביום, אי אפשר לחוף ביום שלפני ליל טובלתה כגון שנזדמנה טובלתה במוצאי יום טוב (רמב) שאי אפשר לחוף בשבת וביום טוב, חופפת במוצאי שבת בלילה. ואם אירע מוצאי יום טוב (רמב) שאי אפשר לחוף בו חופפת בערב שבת שהוא חול וטובלת למוצאי שבת (רמב), ואמר רב חסדא כולחו אמרינן שכן לא אמרינן ורב יימר אמר שכן נמי אמרינן לכד האשה חופפת באחד בשבת וטובלת (רמב) בשבת שאפילו שכן נמי ליתא דאפשר דחייפא בלילה וטבלא בלילה ודרש מרימר הלכתא כוותיה דרב חסדא וכדמתרין רב יימר פי' כוותיה דר"ה דלא אמרינן שכן וכדמתרין ר' יימר דהיכא דאפשר למיחף בלילה ולמטביל בלילה אפילו כולחו נמי לא אמרינן. וחפיפה זו בראש ובכל מקום (רמב) שיש

תועפות ראם

באין בשטח שיעור הטובל מ"ס חלל אם יש בשטח מקום של אמה על אמה על רוס ג"ל שיעור מ"ס לא חיישין מה דהו קספרס ולכן שפיר טבילין בנהרות שיש שם בשטח שיעור טבילה מ"ס והראב"ה נראה שהבין דקספרס אין בו ירוק אף ביום בשטח שיעור טבילה מ"ס חלל דברי התוספתא אין כן דלא פסלו רק ירוק מתחילת המדרון עד סופו ולא ביום בשטחו בשיעור טבילה מ"ס וכן מוכיחים דה"ל בחולין ג"ל ז' ד"ה גזירה משום חרלית עכ"ל עיי"ש עוד דבין משין דקספרס שהאריך ולפי הנראה דתלוי בנמי הסכנות ש' רבינו כאן לפיכך נקודתם גם בנמין אסור קספרס כמש"כ בזה הקדוש אך לולא שמעתי ש' רבינו אין פסול קספרס בנמין כמו בנהר. (רמב) ולא. ג"ל לא. (רמב) חופפת. בנדפס לנו מהך חופפת לחופפת הסמוך ולכן דבריו שם נעו. (רמב) פי' כו' רבינו מפרש כפרס"ש שם וכמו שכתבו התוס' בשם רש"י ב"ד"ה כד' דלא כפי' השאלות שם וגם לא כסיר"ת שם ואף כפרס"ש י' דעות דהר"ם בנפח ה' מקוואות כ' לפרש"י אש חל יו"ט בנמ"ס נראה שלא הותרו לחוף בע"ס ולפסול בנמ"ס כו' ומוטב שתדחה טבילתה וכו' הב"י סי' קצ"ט דלפי"ו ג"ל דסבר רש"י דלמסקנא דהלכתא חופפת והלכתא ח"ה כו' ליתא הא דמסקינן לעיל הלכתא כר"ח וכדמתרין רב יימר חלל התוס' שם כ' לפרש"י דליכא לאוקמי' פסק דלעיל שליל טבילתה בנמ"ס והוא יו"ט או ודאי תחוף מע"ס כו' וכו' הב"י דלא דוקא כ' התוס' כשאין מפסיק בין חפיפה לטבילה חלל יום א' בלבד דכיון דטעמא הוא שלא יסתר פסקא דלעיל הילכך אפי' מפסיק בין יום החפיפה ליום הטבילה שני ימים שפיר דמי וכן הוא דעת רבינו. וכ"כ המרדכי בפ"ג דשבוועות לפרש פרס"ש כמש"כ התוס' ולא כפי' הרא"ם לפרש"י וז"ל המרדכי בפ"ג דנדה פסקינן כר"ח דאשה חופפת בע"ס וטובלת אפילו בליל רביעי כי אירע ב' ימים טובים אחר השבת כוונתו שאם חלו ב' י"ט אחר השבת וטבילתה חל במוצאי יו"ט הראשון אותו לילה נקרא ליל רביעי לפי שהוא הלילה השני ליום רביעי מן יום החפיפה. עיין ס"ס סי' קצ"ט סק"ד שפ' כן ד' המרדכי ועי' ד' המרדכי שם וכ"כ הרא"ם בפירו' כרס"י כו' וכו' ובאמת הרא"ם. ודאיתו בפסקי הריקאנטי סי' תקפ"ד ש' שם וז"ל פסק הרא"ם דאשה שנזדמנה טבילתה בנמ"ס חופפת בע"ס וטובלת בנמ"ס ואם נזדמנה ליל טבילתה במוצאי יו"ט חופפת בע"ס וטובלת במוצאי יו"ט כי יראה לי שר"ל בנמ"ס יו"ט חופפת בע"ס וטובלת במוצאי יו"ט עכ"ל והנה העביר עלינו את הדרך בשטח הרא"ם וכו' בדעתו דברים אשר הרא"ם לא ס"ל כן והס"י הנדפס אטעויה. הוא סבר דמש"כ היראים שם. ומסקינן הלכתא כר"ח וכדמתרין רב יימר. הוא לסתור פסק דלעיל ש' שם א"ל לחוף ביום שלפני ליל טבילתה כו' חופפת למו"ס בלילה ולכן כ' פסק הרא"ם דאשה שנזדמנה טבילתה בנמ"ס חופפת בע"ס וטובלת בנמ"ס ובאמת לא כן דמש"כ הרא"ם ומסקינן כו' הוא ביאר למש"כ ואם אירע למוצאי שבת יו"ט שא"ל לחוף חופפת בע"ס שהוא חול וטובלת למו"ס [כ"ל] שם ומש"כ למוצאי יו"ט הוא סה"ל וכן הוא מובא בהכח"י אשר לפיכך ועי' הביא ראייה מהא דמסקינן הלכתא כר"ח כו' ובתי' התוס' ה"ל שריכין אנו לתרץ כן ליישב הב' פסקים של הנמרה. גם בזהדין הב' ש' הריקאנטי ע"ס הרא"ם וביאר כוונתו שר"ל כו' שרא ליה מריה דלא כן הדברים ודברי רבינו פשוטים כ"ל ואפשר שיה' מ"ס בהריקאנטי ודו"ק. (רמב) במוצאי יו"ט. בנדפס הגי' במוצאי שבת וכ"ל כאן וכדמסיים חופפת בנמ"ס בלילה. ולכאורה היה אפשר להגיה בסמוך תחת במוצאי שבת במוצאי יו"ט ויהיה פי' דברי רבינו כפי' הש"ך סי' קצ"ט סק"ו ש' שם דמה ש' רש"י כגון מוצאי יו"ט ר"ל ש' ר"ה כו' דנכח"ל לא אפשר כו' עיי"ש שהביא על פרס"ש ש"כ בם יריאים ס"ס קצ"ב חלל הלא רבינו פי' להדיא אפשר לחוף ביום לפני ליל טבילתה וכ"כ מדברי רבינו בסמוך דיש להגיה תחת במוצאי יו"ט בנמ"ס ותו לא מיד. (רמב) למו"ס יו"ט כ"ל וכן הוא בנדפס ולזה כוון הריקאנטי ה"ל ש' כ' יראה לי שר"ל בנמ"ס יו"ט. (רמב) למו"ס. עיין לעיל אות רמ"ז דלא כני' הנדפס למוצאי יו"ט וזוהי כהנצח הריקאנטי. (רמב) וטובלת בחמישי בשבת כו' כ"ל ובנדפס חסר כאן. (רמב) ובכל מקום כו'. בנדפס איתא ובמקום והוא ליטא קשיעא דיש לעשות ולומר דבשיעור הנוק א"ל חפיפה מתקנת עזרא ובאמת דעת הרא"ם כאן דבכל מקום שיש שיעור בנפח דמי כשער הראש כדמוכח מדבריו בסמוך ולכן גי' שנכאן ובכל מקום הוא נכון מאלד וראיה מכאן למש"כ הש"ך יו"ד ריש סי' קצ"ט בשם הפוסקים ועיין נדה ס"ז ז' תוד"ה אש ומהרש"ל ומהר"ם א"ש שם. ועיין מהרש"ל בנאוריו למש"כ לאוין קי"א ש' ועוד נראה לי דאי הוה כניסת רש"י דילמא לעולם בנפח מיירי ואשערות שנוק קאי כו' ואין לדבריו מקום לשיטת רבינו ויתר הפוסקים דשער שנוק דין א' להם עס שער שגרא. ועיין נהל אשכול סי' ס"ד ש' לדחות הראיה מב"ק וז"ל מיהו לנוסחתו בב"ק דלמא מיקטיר א"ל מליים מידי משום חליה יתכן לומר הא' אי נמי אכל הנוק קאי והא' מסיים עזרא תקן חפיפה עכ"ל וכבר קדמו בזה הא"י ה"ל נדה סי' שס"א עיי"ש והנה הא"י שם האריך

ספר עמוד עריות יראים לב

שעור (רמב"ם) כדאמרינן במרובה [ס] שתהא אשה חופפת ומובלת דאורייתא היא (בלשון קושיא) דכתיב ורחץ את בשרו במים את הטפל לבשרו ומאי ניהו שער וכו' אלמא בשערו קאמר. ועוד ראיא ממאי דאמרינן בתינוקת [סז] דרש מרימר (רנ) משמיה דרבא אשה לא תחוק אלא בחמין ואפילו בחמי חמה, פי' (רנא) ומאי טעמא משום דמשרו מוויא, פי' מקשים את השיער ונעשה ביצין ביצין פי' כביצים של יוצר (רנב) לשון שריר וקיים [נז קס ז'], ולשון לשרורי מנא [שנ עז ז'], אלמא הפיפה בשיער הוא, ולפי שיש שיער בגוף לבד שיער הראש, הווקקו נשים לחוק (רנז) וכשר וטוב הדבר והמעבירו ימתח על העמוד. ואמר רבא [נז סז ז'] לעולם ילמד אדם את בתו (רנד) שתהא מדיחה בית קמטיה במים (רנה) אע"ג דביאת מים לא בעינן ראוי לביאת מים בעינן ואף בשיניה ובפיפה ראוי לביאת מים בעינן דאמרינן בתינוקת [ס] ובקדושין פ"ק [כס א'] אמר ר' יצחק מעשה בשפתתו של רבי שטבלה ועלתה ונמצא עצם בין שיניה והצריכה רבי שטבלה אחרת. ואמר רבא טבלה ועלתה ונמצא

תועפות ראם

זין זה אם חפיה הוא בכל הגוף או דוקא בכ"מ שיש שיער והביא שם מדברי זה"ג שדעתו דלריכה בכל הגוף חפיה וז"ל הא"ז שם וכ"כ זה"ג. וכי עולה מצעי לעיני כגשה לא מאסה דקא הוי חילתה בין גופא למיא וזריכה למיטתא מסריקא דרישא סמוך לטבילתה עכ"ל ה"ג הא למדת שזריכה חפיה בכל הגוף עכ"ל הא"ז ותמיהי דהא הדבר פשוט דאפילו להרא"ם כן דעמיה דס"ל דחפיה שתיקן עורא אינו אלא במקום שיער ולא בשאר הגוף מ"מ עינא דאורייתא ודלי הוא בכל הגוף משום חילתה ונ"ל בשער ונ"ל בשאר ונ"ל אלה מלא הא"ז להוכיח מדברי זה"ג שהביא דס"ל שזריכה חפיה בכל הגוף דלדבריה דהב"ל לא כ' כ"א עינא בכל הגוף דנשיא וזו דין תורה אליה דכ"ע משה"כ מסריקא משום חפיה לא כ' אלא דרישא ונ"ע. (רמב"ם) שער כז"ל. (רנ) דרש מרימר. לפיכך שם אמר אמרימר ורבינו העתיק דרש מרימר כמש"כ הרי"ף וז"ל אמר אמרימר משמיה דרבא וז"ל דרש מרימר משמיה דרבא כו' ועיין בהרא"ם הל' מקואות סי' כ"ד שכן אמר אמרימר משמיה דרבא וז"ל דרש אמרימר כו' וז"ל אין כ"מ בין הלשונות אלא בין אמר ובין דרש אצל באמת ס"ס בהרא"ם וז"ל וז"ל דרש מרימר כו' ונ"מ בין אמרימר ובין מרימר וכמש"כ הרי"ף. (רנא) פי' ומ"ס כו'. כן [וכ"ה בגדפס] נלקח בהרס שכתב רבינו פי' וחסר עיקר הפירוש והבדור צעירי כז"ל פי' אסור לחוק ומ"ס כו' ודעת רבינו כמש"כ הרא"ם בהל' מקואות סי' כ"ד וז"ל וצפיר"ה גרים אשה לא תחוק בקרירי ואפילו בחמי חמה פי' אסור לחוק כו' ויפה כ' בזה [בשם"ח ד' ווינלנ] בהנחות בן אריה שצפיר"ה היה כתוב ואפילו בחמי חמה דמשרו מוויא והרא"ם מפרש משרי מקשין השערות לכן כ' בשמו לאסור חמי חמה. והסמ"ל לאיין קי"א מפרש משרי עיין שריה שהשער נחסף היטב וכמפורש בסמ"ל שם לכן כ' בשמו להחיר ומיושב פליאת הגר"ם בשאלת שלום סי' צ"ו אות ק"ה. ומדברי המרדכי נראה להגיה בדברי רבינו פי' אצל בקרירי לא ומ"ס כו' וז"ל דעת רבינו כפרש"י דבחמי חמה שרי דומיא דחמין אלא צונן אסור וזהו שזירוף המרדכי שם פי' פסקין הרא"ם בם' יראים לפרש"י עיי"ש ודו"ק. ורואיני דז"מ יו"ד ריש סי' קנ"ס שכן שם וז"ל ונ"ל דדברי רבינו וכוונתו על פי' הרא"ם שכן המרדכי בה"כ כו' וז"ל כ' הרא"ם קמטיה פירוש כו' עכ"ל וז"ל לפמ"כ הד"מ מש"כ המרדכי כ"ס בפסקי הרא"ם בם' נמשך על מש"כ למטה מדיחה קמטיה קודם טבילה כו' אצל מה אעשה שלא מלאחי הגברים בם' יראים כלל לא בגדפס ולא בהכתי' אשר לפיטו וז"ל פי' דברי המרדכי דקא' על מש"כ למעלה לשון שריר וקיים. ודע דהרא"ם שם כ' ראיא מפסחים מ"ב א' שאלמו שם אשה לא תלוג בחמין ולא בחמי חמה אלמא מדמי חמי חמה לחמין ובחי' הגבות בעור יו"ד שם כ' הרא"ם ה"ר לפי גירסתו אצל הגי' שלפנינו בגמרא לא תלוג בחמה ולא בחמי חמה וז"ל אין ראיא משם עכ"ל ובמחכ"ת לא דק בזה דלפי' לגירסת שלפנינו מ"מ הדין אמת דבחמין אסור ללוג אלא צונן וז"ל חוין דבחמי חמה דמיא לאיסור לחמה ולא מדמיון להיחר לזון וז"ל ה"ה לחפיה לסבת הרא"ם ואין שום נ"מ בין הגירסאות אך המעי"ט כ' לדחות ראיא הרא"ם וכו"כ בש"ס שם וכבר קדמו בספר האשכול. (רנב) צניסם של יוצר באיזו נשך [ע"ב ז'] מיישרו לשון כו' כ"ה בגדפס וחסר שם ולשון לשרורי מנא. (רנז) לחוק כל גופן בחמין ומנהג כשר כו'. כ"ה בגדפס וכו"ל. (רנד) בזה. אצל בגדפס הגי' את ציתו ובגמרא איתא בתוך ציתו שתהא אשה כו'. (רנה) גמים. אע"ג דתניא בית הקמטין וזית הסתרים אין לריכין טבילה מ"מ נהי דביאת מים כו' מקום ראוי לביאת מים בעינן דלמחר ט' מעשה כו' כ"ה בגדפס. ומש"כ היראים שם דתניא כו' לאו דוקא דהוא משנה ספ"ח דמקואות כמש"כ הגרש"ם נדה שם וכבר קדמו במש"כ שם. הס"ס ריש סי' קנ"ס. ובציבור קמטיה וזית הסתרים עיין לעיל אות רנ"א ועיין ערוך ערך סתר שפי' בית הסתרים כמו כן וז"ל פי' הפה והאזן והחפס הראויין לצוא בזה מים אצל אם סתמן לא עלתה לו טבילה עכ"ל ובערך קמט פי' בית הקמטין וז"ל פי' בגמרא תותי שיחיה ואתתא תותי שיחיה ותותי דדה שמן קמטין עכ"ל ורואיני בם' מי טברה הל' נדה סי' קנ"ס שכן שם לפרש דברי הב"י דיש חילוק בדברי רבא שאמר קמטיה דהיינו קמטין שלה ודלי ר"ל אף צמה שיש חילוק בין אשה לאיש ובצית השחי אין חילוק וע"כ דר"ל גם על בית הערוה שהוא צמח צמח בלאה ובאמת לפמ"כ הערוך תותי דדה שמן קמטין א"כ גם בזה יש חילוק בין אשה לאיש ואזל לה חי'. ולי נראה לפרש מה שפרש"י קמטיה בית השחי וזית הסתרים שלה עכ"ל הנה בית השחי הוא פי' קמטיה אצל וזית הסתרים שלה שפרש"י אינו פי' קמטיה כמו שחשג הב"י שם אלא שרש"י בא להוסיף עמ"ש רבא קמטיה דגם בית הסתרים שלה לריכה הדחה צמים כדאיתא במשנה שם ורבא חדא מתרתי נקט אצל לעולם בה"ס לאו היינו קמטיה. וכן הוא כן בדברי רבינו שהוסיף ע"ד רבא שאמר בית קמטיה כו' ואמר רבינו ואף בשיניה ובפיפה ראו לביאת מים בעינן כו' והיינו בית הסתרים כז"ל ויש לכונן עוד במש"כ רש"י תיבא"ה שלה"ה דלכאורה הוא. למותר מאחר שאמר בד"ה קמטיה דהיינו שלה אלא שרש"י רומז למ"ש במשנה מקואות פ"ט מ"ב וזית הסתרים באשה וז"ל כן וזית הסתרים שלה וכו' הא"ז סי' שס"ג אות ה' דהא דקמטי ובה"ס באשה י"ל דהיינו שזריכה להדיח כדי שיהא המקום ראוי לביאת מים וברבא ודלא כר"ה בתוס'

עליה דבר חוצץ אם סמוך לחפיפה טבילה אינה צריכה לחזור (רנו) ולטבול, ואם לאו צריכה לחזור ולטבול. וסמוך לחפיפה פ' ב' שעות (רנו) או בג' טבילה, והוא שלא הלכה במקום שיש לחוש שנפל עליה דבר זה חוצץ ואפילו (רנח) הנמצא. ואמר ר"ש בן לקיש (מס' סו"א) אשה לא תטבול אלא דרך גדילתה [פ' דרך הלוכה וגדולה] והיינו (רנש) דאמר ר' יוחנן עצמה עיניה ביותר או פתחה עיניה ביותר לא עלתה לה טבילה. ומסקינן הני מילי לטהרות אבל לבעלה לא ומי (רס*) (לכתחילה אפילו לבעלה צריכה לעשות דאמר (רסא) דיעבד קאי. ואמר רבה בר רב הונא [סג] נימא אחת קשורה הוצצת, שלש אינה הוצצת שתיים איני יודע. ור' יוחנן אמר אנו אין לנו אלא אחת וקו"ל (רסב) כרבה. אמר ר' יצחק [סז] דבר תורה ברובו ומקפיד עליו חוצץ וגזרו רבנן על רובו שאינו מקפיד משום רובו המקפיד [למעלה הבאתיו] פ' הקפדה דרך בני אדם כיוצא בזה להקפיד, ואם מקפיד בדבר שאין דרך בני אדם להקפיד (רסג*) שהם כיוצא בו להקפיד, או אינו מקפיד בדבר שדרך בני אדם להקפיד בטלה דעתו (רסד) אצל כל אדם. מקצת הלכות נדה ודקדוקיה כתבתי ישמע חכם ויוסף לקח:

תועפות ראם

גדה ס"ו א' ד"ה פתחה הב' דמפרש לה לציאת מיס ממח דהיינו טבילה אלא דמייירי לטהרות. (רנו) לחזור ולטבול. לפנינו צנמרא לחוף ולטבול ועיין בב"י ובס"פ סי' קנ"ט סקנ"ח. (רנו) לשון הנדפס הוא סי' ג' שעות כך קבלה עכ"ל וכו' הס'. רביד הובא פ' מארע צפ' כל צברו וז"ל ועיין בספר יראים דתוך ג' שעות הוי סמוך אבל בטהרה"א צמס הרז"ה עונה דהיינו י"ב שעות עכ"ל וכו' להלכה יו"ד סי' קנ"ט סעיף י' כהרשב"א. ושם סעיף ג' כ' המחבר חפיפה צריכה להיות לכתחילה סמוך לטבילה וכו' ע"ז בהגהות יד שאלו דברי רבינו אלה שבתוך ג' שעות מיקרי סמוך ולענ"ד אינו מן הדומה לפמ"כ ה"חוס' גדה ס"ו ב' ד"ה א"ב. לא מייירי הכא מידי צהרצת סמוך לחפיפה טבילה אלא כו' וא"כ ה"נ ממה שאמר רבינו כאן בענין תלות אחר הטבילה אם נמצא עליה דבר חוצץ דתוך ג' שעות מיקרי סמוך אין לה"ר להצרכת סמוך לחפיפה טבילה שיהא ג' שעות מיקרי סמוך. (רנח) ואפילו. ס"פ הוא וזה לשון הנדפס דבר זה חוצץ צנמרא עליה וכו"ל כאן חסר תיבת ואפילו. (רנמ) והיינו כו' עד דיעבד קאי. חסר צנמרא. ותחת זה כתוב שם דרך גדילתה כדתנן [נגעים פ"ב מ"ד] האם נראה כעודר וכמוסק את יותיס. והאם כעודרת ומקת את צנה. וממה שבי' דבינו כאן אשה דלר"ל והיינו דלר"מ עממה כו' נראה לדברי ר' יוחנן מישך שייכי בדר"ל דעממה עיניה ביותר או כו' אין זה דרך גדילתה והלא כהר"ן בפ"ב דשנעוה שבי' דלא מיייתי ראיה מדר"ל אלא לפתחה עיניה ביותר ולעממה עיניה ביותר דלא מיעבד בטבילה דדרך גדילתה נמי הוא לפי שאין אדם נמנע מלפתוח ולעמם את עיניו כו' ודעת רבינו אינו כן. ורבינו מפרש דהא דמסקינן ה"מ לטהרות אבל לבעלה לא. קאי גס אמימרא דר"ל דאמר אשה לא תטבול אלא דרך גדילתה וכפי' הערוך ערך עדר עיי"ש וע"כ ז"ל כאן כמש"כ צנמרא דברי ר"ל דר"מ מטהרת נגעים וכמובאר צנמרא דברי ר"ל ועיין ביו"ד סי' קנ"ח סעי' ג' וצביאור הגר"א שם. ורבינו חידש כאן דאף לפי המסקנא אבל לבעלה לא הייט דוקא דיעבד אבל לכתחילה אפי' לבעלה נמי וכמובאר במדרכי שם וז"ל וכו' הר"א צנמרא הא דמסקינן ה"מ כו' לכתחילה אפי' לבעלה צריכה כל הני חומרות עכ"ל וכו' הסמ"ג לאוין ק"א וז"ל רואה אני בזה את דברי הר"ר אליעזר שאומר דאף לגירסא זו אינו אומר לית הלכתא אלא צדיעבד אבל לכתחילה צריך לומר צנמרא עכ"ל ור"מ ור"א צנמרא צנמ"א עמ"ש הסור ולא תענים עיניה ביותר שבי' דאילו לכתחילה אף לגאונים דגורסים ולית הלכתא ככל הני שמעתתא וכו' מודים דאף לבעלה צריכה כל הני חומרות כמ"ס ה"חוס' להדיא עכ"ל ולא ידעתי אהא מנא חתום' שבי' כן ליתא כ"א דברי רבינו ולא הוצאו חתום' כלל. ובס' עני אלמוגים סי' קס"א סק"א כ' ע"ד המדרכי והסמ"ג צמס הר"א וז"ל ואני לא מנאיתו כן בספר יראים כו' ונראה שתלמודיו השמיטוה משום דבקת הק' דברים דש"ס דנדה קאמר בלשון לכתחילה אשה לא תטבול אלא דרך גדילתה וא"כ משמע ליה דמאי דאמרינן אבל לבעלה לא היינו דלפילו לכתחילה לא צריכה כו' עכ"ל וצנמרא אין ללמוד כלל ממה שחזר צמס' היראים הנדפס שהוא רק קטור. (רס*) ומי ז"ל ומיהו. (רסא) דאמר. ז"ל דאמימרא. (רסב) וקו"ל כרבה. כ"כ הרשב"א בנח"א ובר"ן בפ"ב דשנעוה והראב"ד צנמרא דהלכה כרבה לחומרא. והס"פ סי' קנ"ח סעי' ד' כ' צמס הרשב"א דגרס רבה בר רב הונא צמקס רבנ"ח מש"ה פסק כותי' לחומרא ענ' ר' יוחנן דצממרא הוא וה"ר רבינו גרס רבה בר ר"ה וספיר פסק כרבה ועיין בק"ע בשו"ת רפ"ו דשנת טעס אחר לזה. (רסג*) להקפיד. ס"פ. (רסד) צנמרא דעתו אלא כל אדם. פי' דברי רבינו כאן דלא אולנין בחר קפידא דחד או מיעוט בני אדם כ"א בחר קפידא דרובא דעלמא וז"ל ואם מקפיד בדבר שאין דרך צנ"א שסס כ"ב להקפיד כו' צנמרא דעתו כו' ר"ל דלא אולנין בחר אותו המקפיד לומר כיוון שהוא מקפיד יהיה קרוי דבר המקפיד עליו אלא כיון שאין דרך צנ"א שסס כ"ב להקפיד מיקרי דבר שאין מקפיד עליו ומסתח היראים הנדפס ואם יש מקפיד בדבר כו' מסכים יותר לזה הפירוש ועיין מנ"א סי' ש"ק סק"א צינור הדברים צננין זה. אבל צננין אף אם הסובל צנמרא הוא מקפיד בדבר שאין דרך צנ"א להקפיד ע"ז לא אמר רבינו הר"א צנמרא דעתו כו' ועיין מש"כ למעלה אף ס"ב ואות ר"י וכדברי הש"ך סי' קנ"ח סק"ב. אך פי' הש"ך שם צנוגות הד"מ לא נהירא לי דדברי המדרכי דסי' קנ"ח סו"ד בהגה ליתא כלל צנ"מ ואיך כ' הד"מ ולקמן צמס' זה כהצתי דברי המדרכי כו' ולכן נ"ל דכוונת הד"מ למש"ה אות ח' וז"ל וצננין פי' הב' דחוק ואין להשון מורה עליו כלל והמדרכי יכירע שפי' הראשון הוא עיקר עכ"ל יש צנ"י כ' דלפי' הא' ז"ל ע"כ דכל שפירשם בין רובה בין מיעוט אין דרך הנשים להקפיד עליהן ולפיכך אנו תולין הדבר בדעתה של זו ע"כ. הא מיהא דעתה הרא"ה דלע"פ דרוך אין מקפדינן א"י היא מקפדה הוי חגיגה וכו"ל להרא"ה ה' מקואות ס"ס כ"ו דעת רבינו עיי"ש. ודלא כהרשב"א בטהרה"א שהביא הב"י והס"פ שם סק"ה והגלות עליות פ"ט דמקואות מ"א ריש פסקא ג' ועל כרחך צריך לפרש דברי הרא"ה כפירוש' שלא יהיו דבריו סותרין וא"י. ור"מ לסי' ט' שם שבי' ודברי הרשב"א שבי' דת"ק ס"ל דלא אולנין בחר קפידתו נגד רובא דעלמא לא ידעתי מי הכריחו לכן